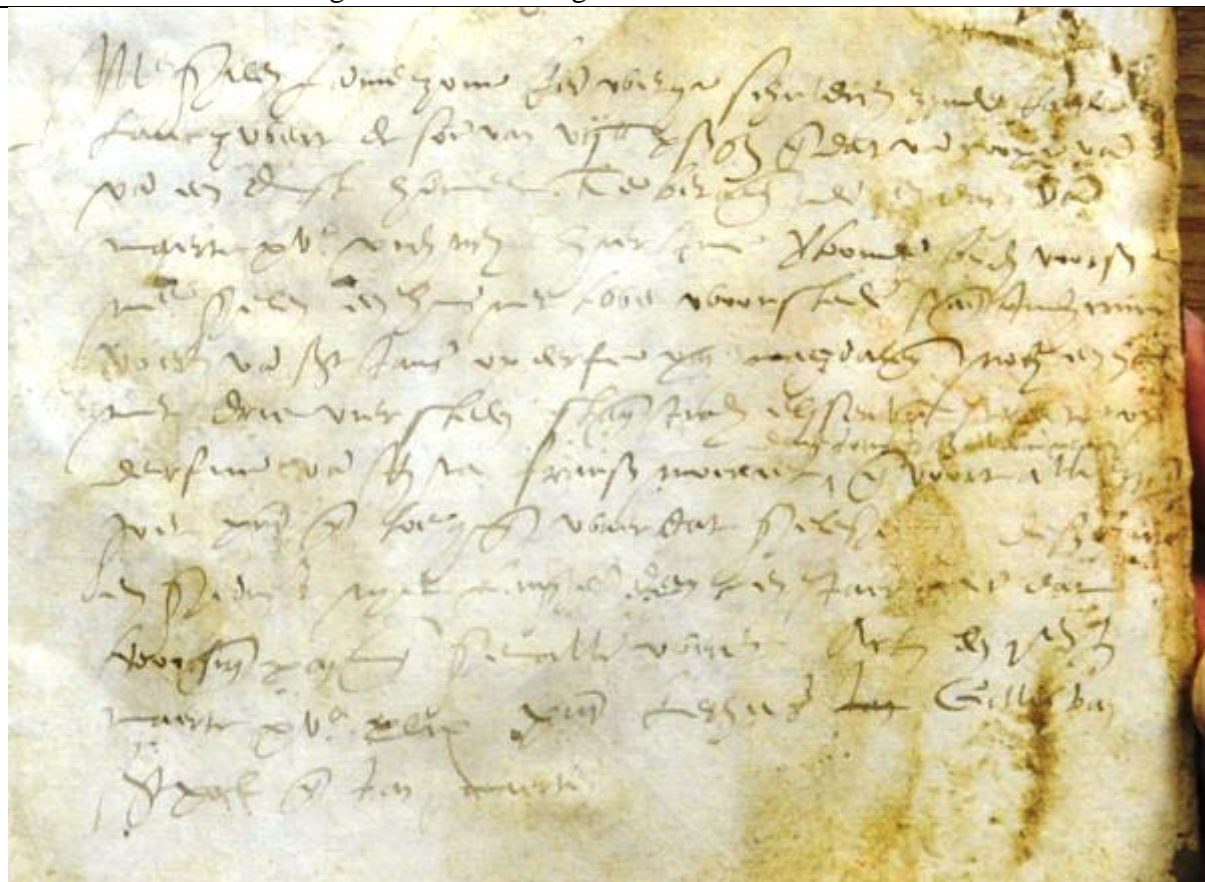

Jaar 1550 – 1555 – Guido Vandermarliere

27 januari 1550 – Christiaen van Landsheere geeft een lening aan Robert Baert en Andriese -
- een hommeltete - SAP 394 - Folio 157

Christiaen de Landsheere heift ghecocht jehens **Robert Baert ende Andriese** zyn wyf -
de somme van xxiiij pond parisis sjaers erfvelicke losrente -
ende dat omme de somme van xxxij pond grooten vlaemsscher mundte - danof teerste jaer
vallen zal den xxvij in lauwe xvc L-
te lossene by drie distincte lossinghe - te weeten met xvj pond grooten teene reyse ende voort
by viij pond grooten tsamen ende dat met vlaemssche ghevalueerden ghelde daermede men
de pointinghe ende subvindie betaelen mach -
hierinne verbonden byden voorseide Chrispiaen ij ghemeten een vierendeel xxxvij roeden
zaylands ligghe inde **Peselhouck** - meten nortzye an tlandt van Malen Stalin - toosthende
inde waterloop -
ghelast de erfve van Sint Bertens in xx schele parisis sjaers
Item noch een hus ende cathelen metgaders **een hommeltete** staende op derfve van
Boudewyn Waaels inden **Watewestraete**
Actum den xxvij in lauwe xlix
Present scepenen Hondt - Hazebaert - Wytz - Bamelare ende Diedeman

9 maart 1550 – Hommel gekocht – Kruisweg aan Sint Jans – SAP 394 - Renten

Meester **Ghilen Formezone**

kendt wettelic schuldich zynde **Caerle Lanczweirt**

de somme van vij pond x schele grooten ende dat van coope van **een duust hommele**

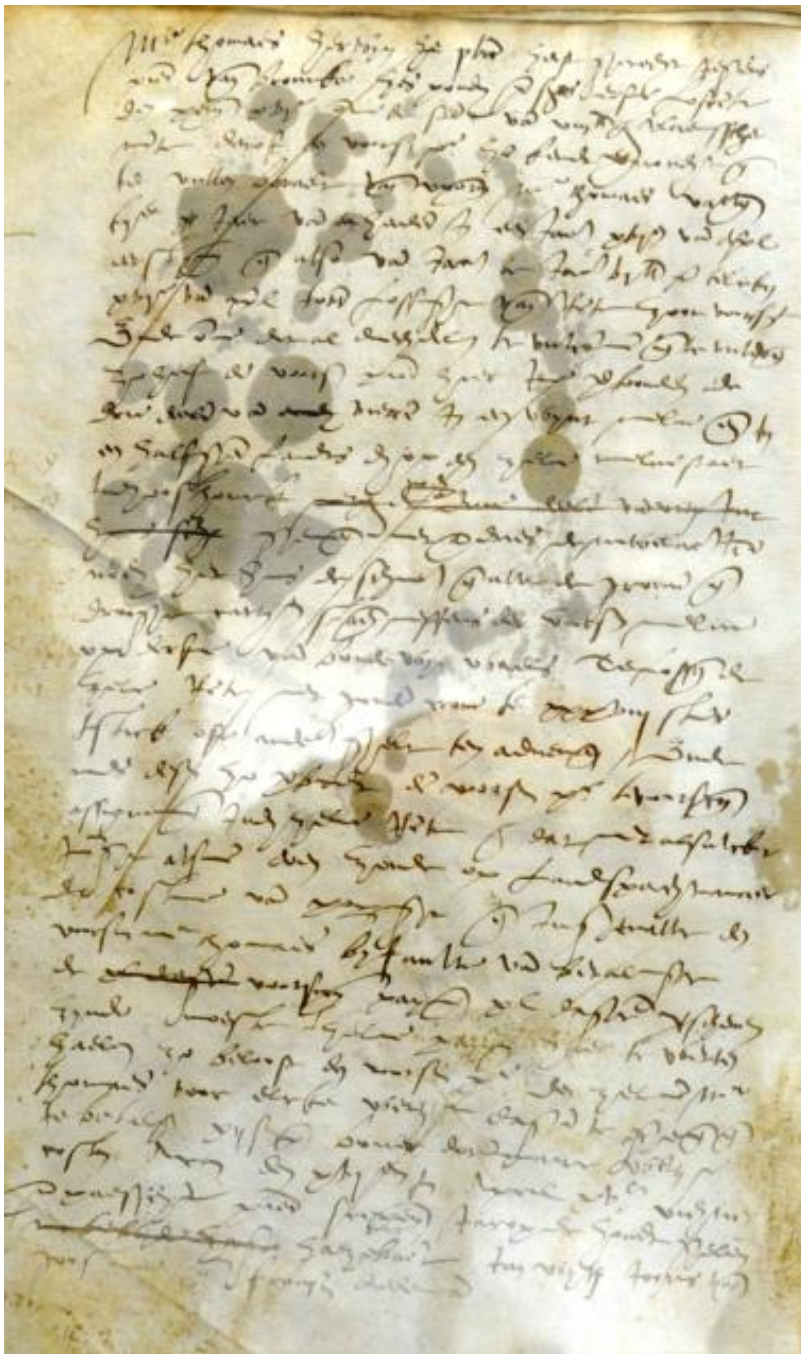
te betalen de vierde van maerte xvc vichtich
hierinne verbonden byden voorseide meester Ghilen
een huus met twee woonsten staende anden **cruuswech van Ste. Jans** up **derfve van de
Magdalene**
noch een huus met drie viersteden stande inden **Elsenbrugghestraete** op derfve van relict
Frans Moeraert
ende voort alle zyn goet present ende toecommende - waer dat geleghen is
Desen charter en gheduert nyet langher dan de jaer naer dat tvoorseide payement ghevallen
werd
Actum den 1ste in maerte xvc xlix
Present kuerheers Gillis van Simpol ende Jan Geraert

*We halen deze rente aan omdat hieruit blijkt dat reeds in 1550 er een kruisweg stond op de
hoek van het pastoriestraatje van Sint Jans en Sint-Janskruisstraat, waar momenteel nog
altijd een kruisweg staat. Men stelt drie huizen als borg voor 1000 pond hop!*

16 april 1550 – Meester Thomas Herwyn geeft een lening aan Pieter vande Broucke – molenaar in de Oosthoek - SAP 394 – Folio 162 verso
--

Meester Thomas Herwyn – pbre – heift ghecocht jehens **Pieter vande Broucke** zes ponden
parisis sjaers – den penninc xvj –
ende dat omme de somme van viij grooten vlaemsscher mundte –
danof de voorseide Pieter hem kend vernoucht ende te vullen betaelt vande voorseide meester
Thomaes –
vallende tjste jaer van heeden in een jaer – den xvj in april eerstcommende ende also van jare
te jare – vj pond parisis telcken payement totter lossynghe vande rente zoot voorzeyt is
ende omme dit al duechdelick te vulcommen ende te vuldoen -
zo heift de voorseide Pieter hierinne verbonden de drie deelen van viere in **eenen**
wyntmuelen ende in een half ghemet lands daerop den zelve muelen staet **inde Oosthouck**
ghemeene met Andries de Nuwelaere

Item noch het hus - de schuere ende alle de groene ende drooghe cathelen staende neffens de voorseide muelen op derfve van Boudwyn Waels

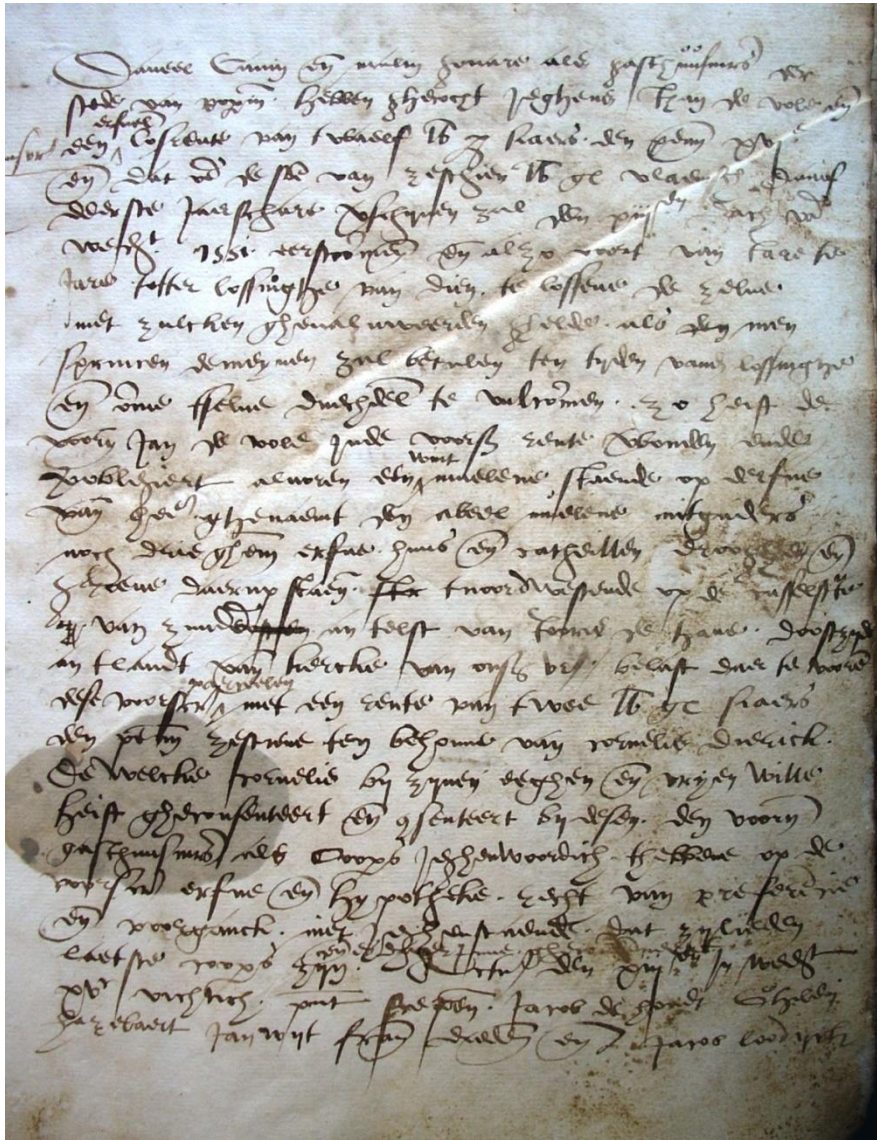

Te lossene de zelve rente met gouden croonen te xxxiiij schele tstick ofte ander ghelt ten advenante Ende met desen zo verbindt de voorseide Pieter tvoorschreven assignement inden zelve rente ende dat met alsulcken inninghe als men doen zoude op landspacht - naer de costume van Poperinghe ende inghevalle de voorschreven meester Thomas by faulte van betalinghe der voorschreven payment - xl daghen verschenen zynde - moeste tzelve payment hier te weten haelen - zo belooft de voorseide Pieter de zelve meester Thomas voor elcke wettelycke dagh te gheven ende te betaelen vij schele parisis boven dordinaire wettelicke costen Actum den xvj in april xvc vichtich naer paesschen Present scepenen Jacop de Hondt - Ghelein Haezebaert - Jan Wytz - Jooris vande Goosteene ende Fransan Diedeman

12 juni 1550 – De gasthuismeesters en de Abelemolen – Renten SAP 394 – Folio 167

Danneel Canyn en Malin Hovare als gasthuismeesters der stede van Poperinghe, hebben ghecocht jehens **Frans De Vole ende Margriete** zyn huusvrouwe, een erfvelicke losrente van twaelf ponden grooten vlaemsch tsjaers, den penninck xvi^o Ende dat an de somme van zestien ponden grooten vlaemsch danof deerste jaerschare verschynen zal den xiiij^o dach van de wedemaent 1551 eerstcommende,

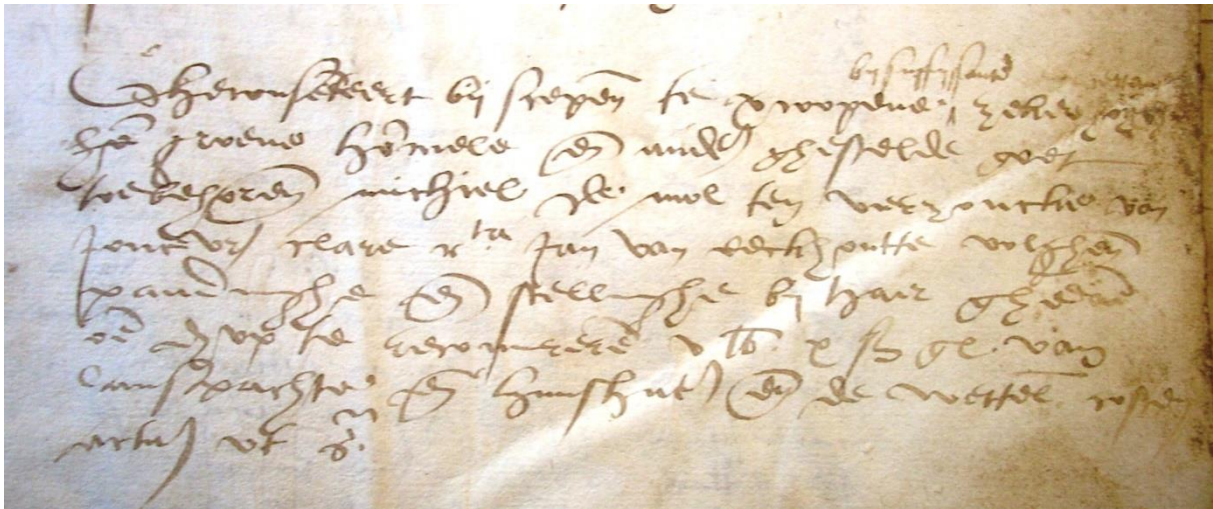
ende also voort, van jaere te jaere
 totter lossinghe van dien,
 te lossene de zelve met zulcken ghevalueerden ghelde als men sprincen de meynen zal betalen
 ten tyden van de lossinghe
 ende omme tzelve deughdelicke te volcommen,
 zo heeft de voornoemde Jan De Vole in de voorschreven rente verbonden ende verobligeert
Alvooren een wintmeulen, staende op d'erfve van de zelve **ghenaemt den Abeelmuelene**,

metgaders drie
 ghemeten erfve, huus
 ende catheilen, drooghe
 ende groene, daerop
 staende;
 't noordwestende op de
 Casselstraete
 van zuuden an 't elst
 van Jooris Dehane,
 d'oostzyde an 't landt
 vande kercke van Onze
 vrouwe,
 Belast daer te vooren,
 eerst de voorschreven
 parceelen met een rente
 van twee pond grooten
 't sjaers, den penninck
 zestiene,
 ten behoeve van
Cornelis Dierick, de
 welcke Cornelis by zyn
 eighen ende vryen
 wille,
 heeft gheconsenteert
 ende consenteert by
 desen,
 de voornoemde
 gasthuusmeesters als
 coopers
 jeghenwoordigh,
 thebbene op de
 voorschreven erfve

ende hypotheke
 recht van preferencie ende voorganck niet jeghenstaende dat zy lieden laetste coopers zyn
 ende es hierin ghecondemneert
 Actum den xijde in de wedemaent xvc vichtich
 Present schepenen Jacob Dehond, Ghelein Hazebaert, Jan Wyt, Frans Daelden ende Jacob
 Loodyck

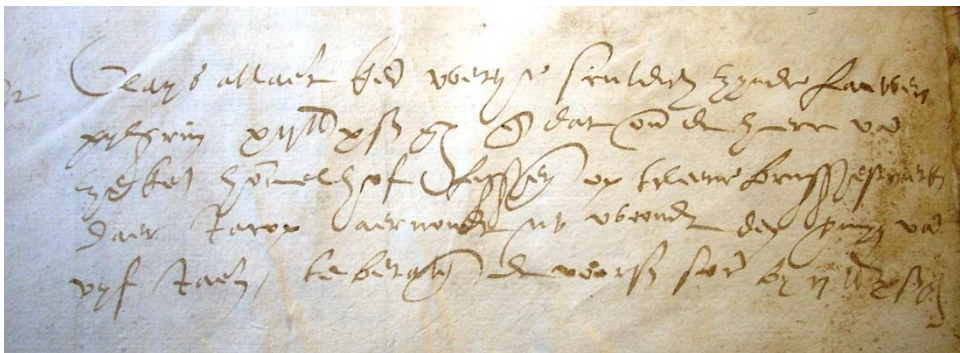
12 juni 1550 – Aanslaan en verkoop van hop - Renten

Gheconsenteert by scepenen te vercoopene by souffisante **zeker hondert ponden groene hommele** ende ander ghestelde goet toebehorende **Michiel de Mol** ten verzoucke van joncvrouwe **Clare relicta Jan van Eeckhoutte**, volghende pandinghe ende stellinghe by haer ghedaen omme daerup te recouvreren v pond x shele grooten van lantspachte ende huushure ende de wettelicke costen

Actum ut supra

25 september 1550 – Hommelhof **De Platte Beurse op de Lange Couter** – SAP 394 – Folio 171

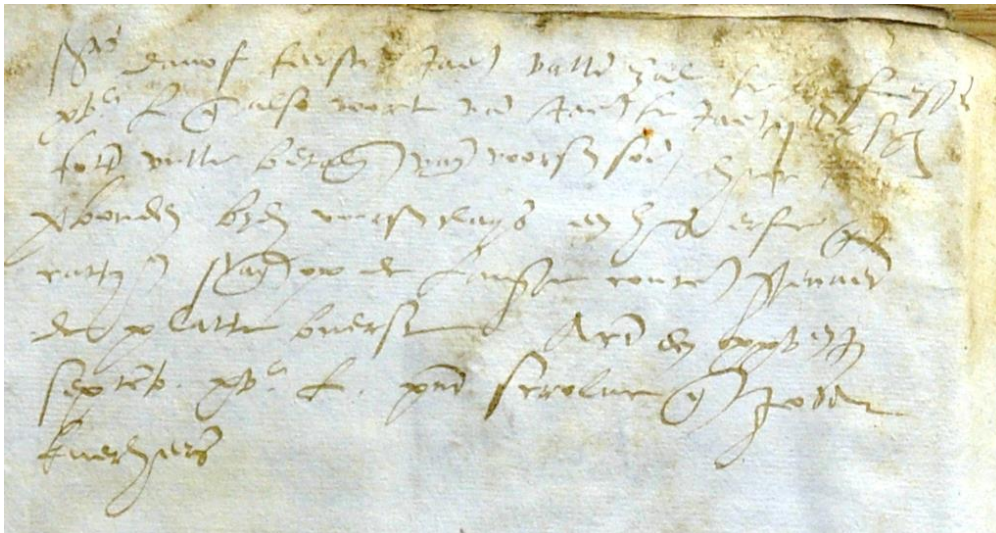

Clays Allart kendt wettelick sculdich zynde Lauwers Pilgrim xij pond x schele grooten ende dat omme de huer van zeker hommelhof liggheende op **tleene brugghestraetken** daer Jacop Aernoudt nu woont, den termyn van vyf jaren te betalen de voorseide somme by ij pond x schele sjaers danof teerste jaer vallen zal te Baefmesse xvc l ende also voort van jare te jare ij pond x schele totter vulle betalinge van de voorseide somme

Hierinne verbonden byden voorseide Clays een hus - erfve ende cathelen staende op **de Langhe Couter ghe-naemt de Platte Buerse**

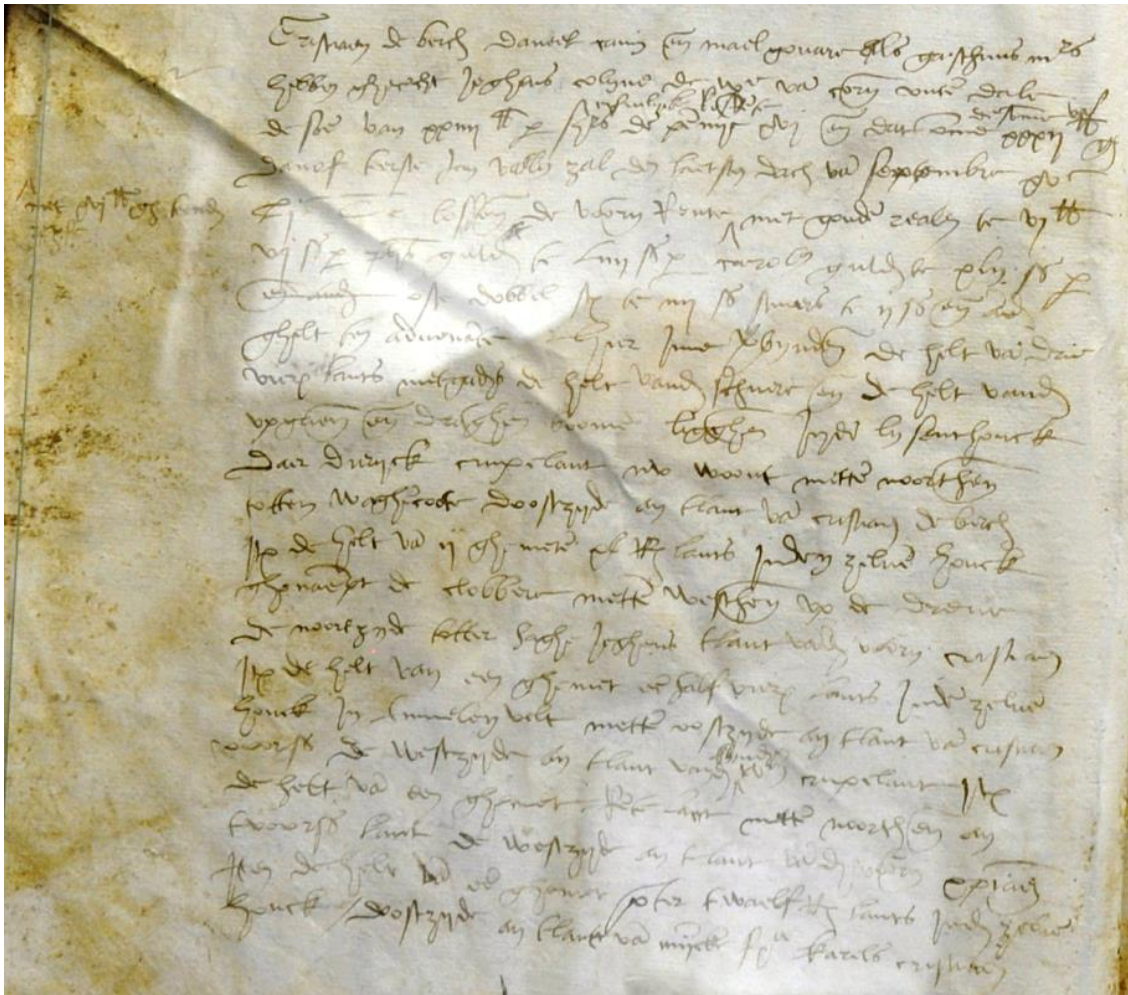
Actum den xxv in september xvc l

Present Scroolinc ende Godduit, kuerheers

30september 1550 - De gasthuismeesters geven een lening aan Colyne de weduwe van
Corneel Vuten Dale - SAP 394 – Folio 171 verso

Christiaen de Berch – Daneel Canin ende Mael Govare als gasthuismeesters –
hebben ghecocht jehghens **Colyne de weede van Corneel Vute Dale** –
de somme van xxiiij pond parisis sjaers erfvelicke rente – de penninc xvj –
Ende dat omme de somme van xxxij grooten danof teerste jaer vallen zal den laetsten dach
van septembre xvc lj –
te lossene de voornoemde rente met gouden realen te vj pond vj schele parisis – philips
gulden te liij schele parisis –
carolusgulden te xl schele – dobbel stuvers te iiij schele – stuvers te ij schele ende ander ghelt
ten advenante –

Hierinne verbyndende de helt van drie vierendeel lants metgaders de helt vande schuere ende de helt vanden upgaende ende draghende boomen –
ligghende inde Lysenthouck daer Dieryck Cruupelant nu woont metten northende totten waghencoot – doostzyde an tlandt van Christiaen de Berch
Item de helt van ij ghemeten xl roeden lants inden zelve houck ghenaeamt **de clobbere** – metter westhende op de dreve – de noortzyde totter haghe jehens tlant vande voornoemde Christiaen
Item de helt van een ghemet en half vierendeel lants inde zelve houck **in tnuelenvelt** mette oostzyde an tlant van Christiaen voorseit –
de westzyde an tlant vande kinderen ende weede Crupelant –
Item de helt van een ghemet reklant mette noorthende an tvoorseide lant – de westzyde an tlant vande voornoemde Chrispiaan
Item de helt van een ghemet preter twaelf roeden lants inde zelve houck – doostzyde an tlant van Mynken filia Kaerels Christiaen
Ende de westzyde an tlant van Christiaen voorseit
Item de helt van een ghemet preter xxv roeden lants inde zelve houck metten oosthende opde Dasdreve – metter noortzyde an tlant van Jan van Pottelberghe
Item de helt van vier ghemeten lant of daerontrent ligghende in **Bardekens rente** metter zuudzyde op de Boeschipstrate
Item de helt van een vierendeel mersch inde Wipperhouck – de noortzyde ande mersch van Jasper Hughe – de zuutzde ande mersch van Christiaen de Berch

Item noch de helt van ij lynnen lants inde Lysenthouck – de zuudtzyde an tlant van Christiaen voorseit

ende de noortzyde an tlant van Willem vande Berk doude

Item de helt van twee ghemeten xxx roeden in de Eeckhouck **hommelhof** – metter noorthende opde Werfstrate –

de oostzyde an derve vande weede Pieter de Coninc ende de weede Frans Joris metten zuudthende inde beke

Actum de laetsten in septembre xvc L

Present scepenen Jacob de Hont – Jan Wyt – Jooris vande Goosteene – Frans Diedeman ende Lodyck

11 december 1550 – Jacop van Bambeke heeft schulden bij Jan de Berch – Hommel – Hop - SAP 394 - Folio 179

Jacop van Bambeke doude kent wettelick schuldich zynde **Jan de Berch filius Pieter** de somme van xj pond vj schele grooten vlaemsscher mundte

van coope van hommele goede loyale schult ende onverghouden - te betalen van date van desen in een jaer -

hierinne verbonden twee vierendeel twee roeden mersch inde Scoudemonthouck - de zuutzzyde an tlandt van Jacop Floor - de westzyde ande mersch van de weede Jacop Stalin Noch 1/2 ghemet ij roeden elstland inde zelve houck - tnoorhende an telst ande kercke van Onse Vrouwe - oosthende an de zelve kercke

Actum den xj in decembre xvc l

Present kuerheers Ghelen Makeblyde - ende Pieter de Bruene

12 december 1550 – Jan Hazebaert geeft een lening aan Clays Baroen en Jacquemyne - SAP 394 - Folio 179
--

Jan Haezebaert heift ghecocht jehgens **Clays Baroen ende Jacquemyne** zyn wyf – de somme van vij pond parisissjaers erfvelicke losrente -

doende dat omme de somme van xvj pond grooten vlaemsscher mundte - danof teerste jaer vallen zal den xij in decmebre xvc lj -

te lossen de zelve rente met ghe-evalueerde ghelde zoals deze ten tyde vande lossinghe cours ende ganck zal hebben -

hierinne verbonden bij ghemeten ij lynen vyf roeden lands onder hommele ende gers landt ligghende in de Hamhouck - metter noortzyde an tleen van Clays Baroen - de zuutzzyde an tlandt van Jan de Hane - toosthende op de Potterstraete - twesthende op de Crombeikstraete

Item noch tij van vij vierendeel lants inde Oosthouck - tnoorthende an tlandt van Gheraert van Hellacker - ...

de stede van Makeblyde - ghemene met Dieryc Verbuere

Item tij in ij ghemeten lands inde zelve houck ghemene als boven

Noch tij in een lynge xiiij roeden mersch inde zelve houck an tvoorseide landt ghemeene als boven

...

Actum den xij in decembre xvc L

Present schepenen Daneel Canin - Bauderan Oudegherste - Robert van Bethелеem - ... ende Willem Borry

Was het nu de 8ste tot de 11de of de 13de en de 14de januari 1551 – Storm over Vlaanderen!

Cronyk van Michiel Forret

Memorie dat, in't jaer 1551, geschiede den felsten wind die men ooyt sag, den 13 en 14 januari, dynsdags en 's woensdags by nagte, zoo datter vele schepen, liggende in de zee, verdronken en t'Oostende kwam aengedreven menigte van menschen verdronken .

Ook in het 'Memorieboek der stad Ghent van 't jaar 1301 tot 1793' van Andreas van heule wordt deze storm aangehaald. Deze schrijft echter:

In dit jaer den vijen, ixen, xen en xjen in Januarie was 't zulk **ongheweerte van winde**, ende principalic den xjen, - 11de - zo dat den zelven dach van den grooten storme van winde veel diversche polders ende landen in Vlaenderen ende elders groote scade hadden, ende vele huusen ende keercken oock bedorven; up desen dach wayde omme een van de vier turrekens van Ste Niclaus binnen Ghendt. (S.G.)]

30 januari 1551 – Ghelein Moenaert geeft een lening aan Jan Claes de jonghe en Mayke - SAP 394 - Folio 184 verso

Ghelien Moenaert heift ghecocht jehens **Jan Claes de jonghe ende Maykin** zyn wyf de somme van xij pond parisis sjaers - den penning xvj – ende dat omme de somme van xvj pond grooten vlaemssche mundte - danof teerste jaer vallen zal den xxx in lauwe xvc eenenvichtich - te lossene de voornoemde rente te twee termynen by iiij pond grooten telcker reyse - ende met philipsgulden te L schele parisis tstick - dobbel stuvers te iiij schele parisis ende ander ghelt ten advenante hierinne verbyndende byde voorseide comparanten een stede erve ende cathelen staende opde **Yperdam** - oost ende west - metten westhede vooren ter straete - de westzyde an derve van meester Martin Rutaert - de oostzyde an derve van de kinderen Willem Ringoot - waer of de kerke van Sinte Bertin heift tvj inde voornoemde erve Item noch **een hommelhof liggende opde Couter** - erve ende cathelen - groot van lande v vierendeel preter xiiij roeden - op de Couter metter oostzyde an derve van relicta Michiel Cauchie - twesthede an derve van Jan de Pape - tnoorhede inde beke - tzuuthede ande **Brughewech** - Item noch tderde vande erve ende catheilen up de Yperdam **ghenaempt de Mane** - de westzyde an derve vande voornoemde Jan Claes de jonghe - de oostzyde an dervve van Anthonis de Zomere - ghemene metten kinderen van Willem Ringoot voorseit Item noch een hofstede erve ende cathelen liggende inde **Elsenbrugghestraete** daer Sanders vander Haghe te woonen plach - inde welcke de kinderen van Marrin vander Haghe hebben tvierde vande voorseide hofstede ghemene ende onverdeelt - de oostzyde met een wegh op de voornoemde straete ende noch een parceel van erve op de zelve straete wylen ghecocht jehens Clayes van Burken belast tvoornoemde twee parchelen in vj pond parisis lyfrente van Jan Claeys doude ende zyn wyf lantslevende -

Actum den xxx in lauwe xvc vichtich
Present schepenen Scrolinc - Canin - Houdegheste - Walle - Borry

6 februari 1551 – Clais Beke stelt zich borg voor Mahieu Wemaere - SAP 394 – Folio 185 verso

Clais Beke filius Jacops heift hem gheconstitueert borghe om **Mahieu Wemaere** jehens **Frans Conte Lespyne** voor de somme van xxiiij pond xvij schele iij deniers grooten – te betaelen tderde ter assensiemaerct lj - tweede derde te cortrycmaerct vut ganck van ougnt int voorseide jaer - ende tderde derde te coude brugge maerct

ende omme byde
voorseeide
Mahieu zyn
voorseeide borghe
te bewaren ende
indempt te
houden zo
verbyndt hy in
contrebortocht
inde handen van
de voorschreven
Beke een hus -
erfve ende
cathelen staende
up de **Overdam**
daer hy Mahieu
voornoemde nu
woonachtic es -
**metgaders den
plock van de
hommele vande**

jaere Lj

Actum den vj in sprocle xvc L
Present kuerheers Simpol ende Bamelare

16 maart 1551 - Jacob Hazebaert geeft een lening aan Francyne Hazebaert - SAP 394 - Folio 190 - Ieperstraatmolen

Jacob Hazebaert filius Christiaen heift ghecocht jehens **Francyne - relicta Frans Hazebaert** xxij pond parisis sjaers erfvelicke losrene - de penning xvj – omme de somme van xlvij pond grooten vlaemsscher mundte - wanof teerste jaer vallen zal den xvj in maerte 1551 – te lossene de zelve rente te ij reisen - te weetene xvj pond grooten telcke reise met zulke ghelde als men skeyseres subventie betalen zal – hierinne verbonden een stede, erfve ende cathelen - droghe ende groene - v ghemeten ofte daerontrent metgaders **een wyntmeulen staende inde Haghebaerthouck op dYperstraete** daer de voorseeide Frans overleedt - streckende van vooren ter straete - achterwaert an derve van Malen Beaugrant - de westzyde an tlandt vande gasthuze van Poperinghe

Actum den xvj in maerte xvc L -
Present scepenen

Hiermede verclaerst **Pieter Hazebaert filius Christiaen** ende elck an hemlieden -
zonderlinghe Malen Buen - thebben ghecocht elc xij pond parisis sjaers losrente als boven
jeghens de voornoemde Francyne relicta Frans Hazebaert danof teerste jaer vallen zal als
boven -
te lossen teenen reise - elcke rente met zestien ponden grooten met ghelde als boven -
hierinne verbonden de hofstede ende muelen voorseit

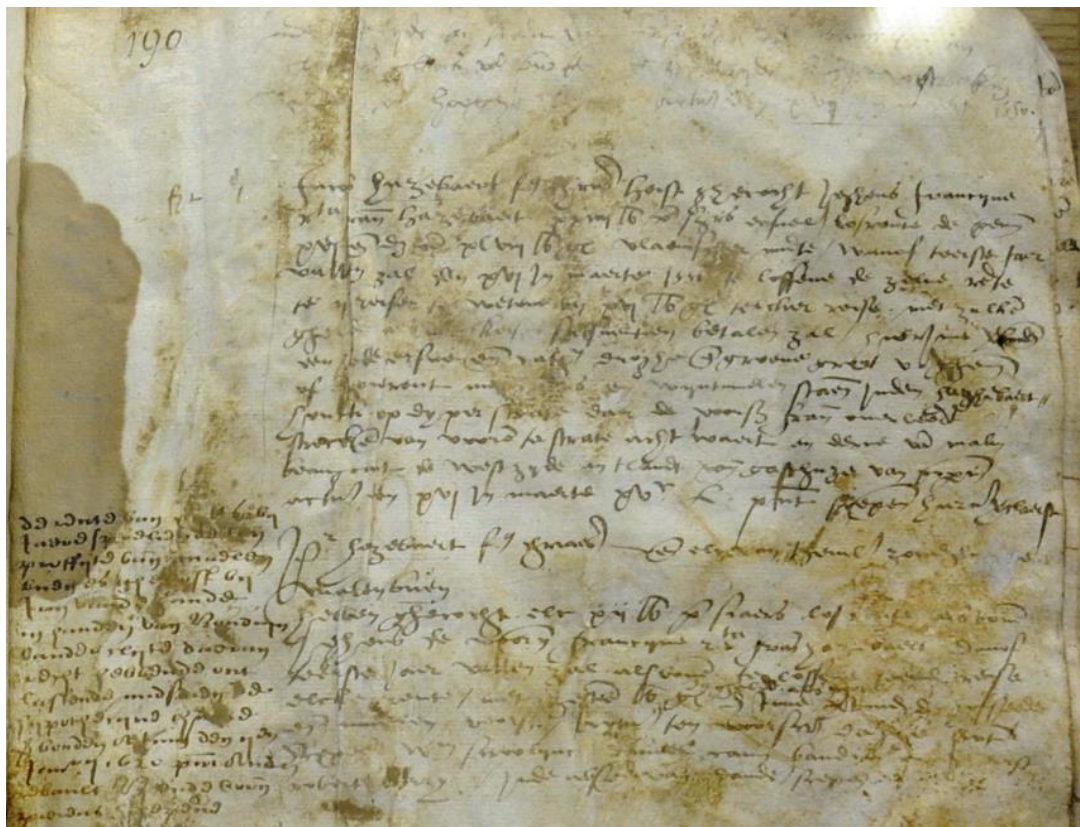
Actum ten voorseide daghe

Present scepenen Willem Scroolinc - Daniel Canin - Baudran Oudegherste - Robert Borry
inde absentie van dander schepenen

In de marge

De rente van xij pond parisis by jaere sprekende
ten proffyte van Maelen Buen es ghelost by Jan vande Zande in handen van Bouduyn vande
Clyte daervan recht hebbende ontlastende - midsdien de hypothecque daerinne verbonden
Actum den ijde january 1620

Present Andries Rebault burghmeester ende ... Pierens - schepenen

15 april 1551 – Pieter de Brievere geeft een lening aan Joris de Pape en Christine - SAP 394 –
Folio 190 verso

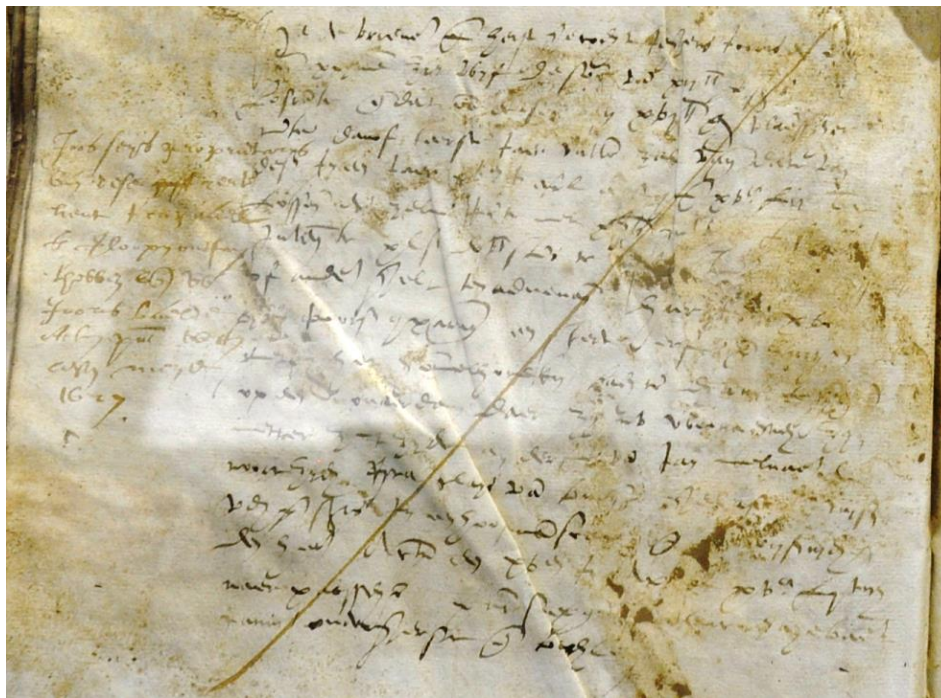
Pieter de Brievere heift ghecocht jeghens **Jooris de Pape ende Christine** zyn wyf –
de somme van xij pond parisis sjaers losrente ende dat omme de somme van xvj pond
grooten vlaemsscher munte danof teerste jaer vallen zal van date van desen in een jare xvste
in april eerstcommende xvc lij -

te lossen de zelve rente met philipsgulden te Lschele - ofte -ander ghelt ten advenante - hierinne verbonden byde voorseide comparanten een stede erfve ende cathelen metten het **hommelhoveken** bachten daeranne ligghende op de **Ovaerdam** dar zy nu woonachtich zyn - metter zutyde an derfve van Jan Muelenare - de noortzyde relictta Clays van Burgo - ghelast viij schele v deniers parisis in en hofmanschap ende vij schele iij deniers den heere -

Actum den xv in april xvc j tich naer paesschen

Present schepenen Scroolinc - Hazebert - Canin - Oudegherste ende Berghe

5 mei 1551 – Pieter de Brievere geeft een lening aan Joos de Haene en Magdalene - SAP 394 - Folio 193 verso

Pieter de Brievere heift ghecocht jeghens **Joos de Haene ende Magdalene** zyn wyf -

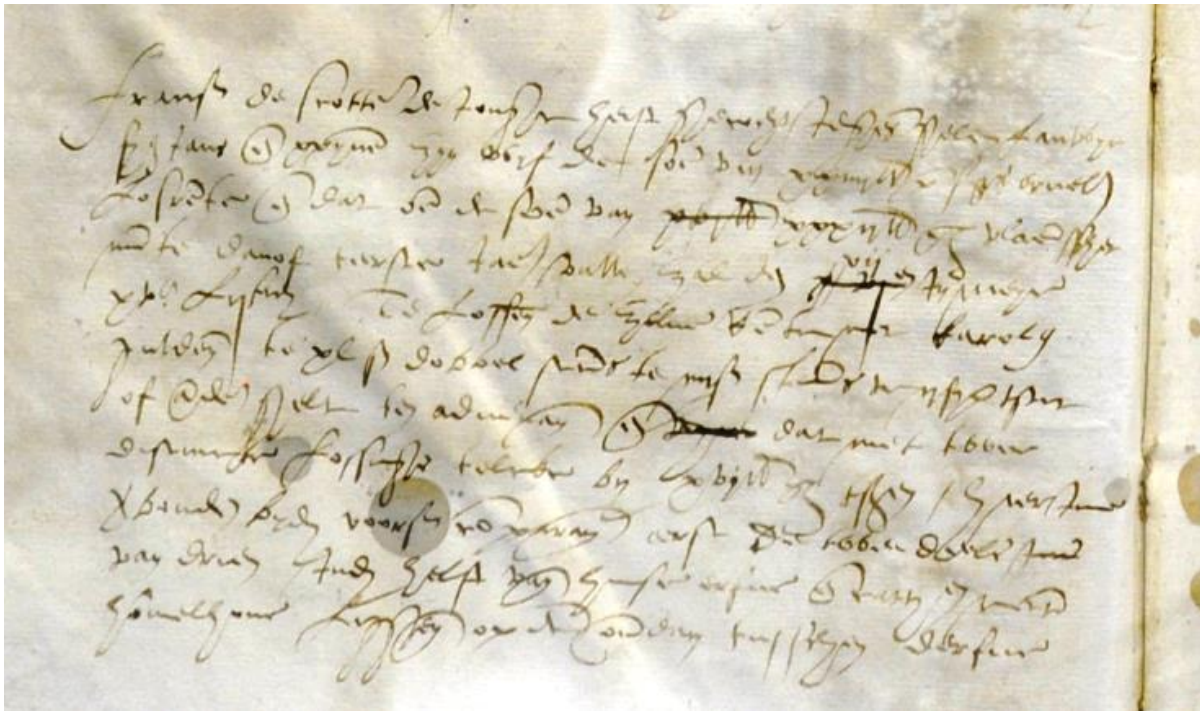
de somme van vij pond parisis sjaers erfvelicke losrente ende dat omme de somme van viij pond grooten vlaemscher mundte danof teerste jaer vallen zal den vde in meye xvc lij tich - Te lossene de zelve rente met philipsgulden te L

schele - dobbel stivers te iij schele - stivers te ij schele tstic - of ander ghelt ten advenante - hierinne verbonden byde voornoemde comparanten een stede - erfve ende cathelen inde **Casselstraete** - der Alaert van Hove nu woont **metten hommelhove achter tvoorseide huseken** totten mersch van Ghelein vande Walle - de zutyde an tland van Jan van Vereen - de noortzyde an derfve van Jan vande Vale - groot de voorseide erfve een half ghemet ende xx roeden

Actum den vde in meye xvc lj tich

Present scepenen Scrolinck - Hazebaert - Oudegherste - Bethleem - Christiaen vande walle - - Willem Borry

7 mei 1551 - Frans de Schotter geeft een lening aan Ghelein Lauwyc en Christine - SAP 394 - Folio 193 verso

Frans de Scotter de jonghe heift ghecocht jehens **Ghelein Lauwyc filius Jans ende Christine** zyn wyf

de somme van xxiiij pond parisis sjaers ervedelicke losrente
ende dat omme de somme van xxxij pond grooten vlaemssche mundte
danof teerste jaer vallen zal den vij in meye xvc lij tich –
te lossene de zelve rente met karolusgulden te xl schele – dobbel stuvers te iiij schele –
stuvers te ij schele tstic of ander ghelt ten advenante ende dat met twee distinckte lossinghe
telckent by xvj pond grooten sjaers –

Hierinne verbonden byde voorseide comparanten eerst de twee deelen van drien inde helft
vande huuse, erfve ende cathelen metten hommelhove liggende op de **Overdam** tusschen
derfve vande stede an deen zyde ende derve van Ghelein de Bardemaker an dander zyde -
streckende achterwaert tot inde beke - ghelast in Overdamsche schult - ende in breeder
ypotheke ende verzekethede

vande voornoemde rente zo verbindt Eloy de Backer ende Bertholene zyn wyf dander helft
vande voorseide gheheele huze ende erfve - gheleghen ende ghelast als boven

Actum den vij in meye xvc Lj

Present schepeen Scrolinc - Haezebaert - Canin - Bauderan Oudegherste

27 juli 1551 – Pieter de Brievere geeft een lening aan Philips de Roe en Margreite - SAP 394 - Folio 190/2 verso

Pieter de Brievere heift ghecocht jehens **Philips de Roe ende Margriete** zyn wyf –

de somme van xxvj pond parisis sjaers erfvelicke losrente - den penning xvj –
ende dat omme de somme van xxxvj pond grooten vlaemsscher mundte - danof teerste jaer
vallen zal den xxvij in hoymaent xvc lij tich -

te lossen by drie distincte lossinghen telcken xij pond grooten - te gaere ofte al tsamen ...
ende dat in philipsgulden te L schele - karolusgulden te xl schele - dobbel stuvers te iiij schele
- stuvers te ij schele ofte ander ghelt ten advenante -

Hierinne verbonden

eerst tderde deel van iijj inde stede - erfve ende cathelen staende inde **Watewestraete** daer de comparanten nu woonen - ghemeene met relicta **Jan May** ende huer kinderen - streckende achterwaert tot op de **Werf** - ende an derfve van Pieter voorseid

Item 1 1/2 ghemet zaylans inde **Wipperhouck** - streckende zuut ende noort - tnoorthende ende doostzyde an tlandt van Cornelis Vuten Dale met eenen happe

Item drie vierendeel mersch inde zelve houck met eenen happe - streckende zuut ende noort - tzuuthende op twaterloop

Item een ghemet elst ligghe inde **Hipshouck** metten westzyde an telst van Willem de Roo - toosthende an telst van Jan de Labeau

Item noch vyf lynen elstlands ligghe inden **Hamhouck** metten westzyde an telst van Ghelein Makeblyde - tnoorthende an telst vande gasthuuse ende de kercke van Sint Jans - de oostzyde an telst van Willem de Babelaere

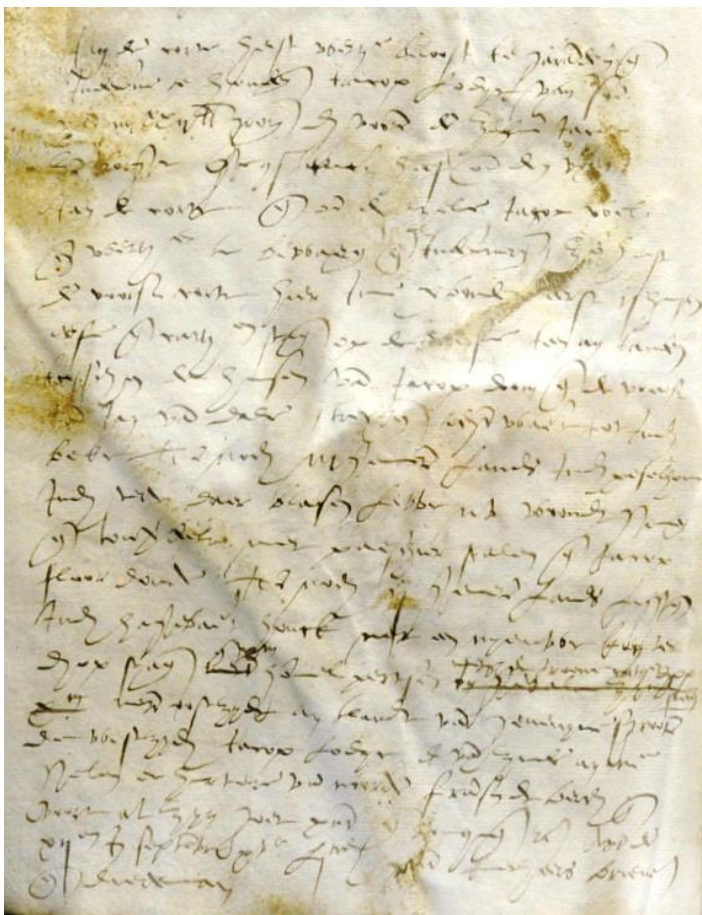
Item deen helft van vij lynen lx roeden elst lands inde zelve houck **ghenaempt sbackers pudt** - de westzyde an telst van Pieter vande Velde - doostzyde an telst van Ghelein Makeblyde ghemeene met Jan Godduut

Item tyfde van tvierendeel van een hus - erfve ende cathelen ende **hommelhof** zynde ligghe inde **Schoudemonthouck opde houc vande Coestraete** metten oostzyde langhes tzelve **Coestraeken** - noort Pieter de Snepere - - groot de gheheele erfve een ghemet of daerontrent

Actum den xxvij in hoymaent xvc lj tich

Present scepenen Haezebaert - Oudegherste - Bethleem - Walle ende Borry

12 september 1551 – Jan de Corte garandeert Jacop Lodyck - SAP 394 - Folio 192/2 - verso

Jan de Corte heift wettelick beloofd te garanderen ende indempt te houden **Jacop Lodyck** vande somme van iijjxx ij pond grooten - daer vooren de zelve Jacop hem borghe gheconstitueert heift omme de voorseide Jan de Corte ende om de zelve Jacop wel ende wettelick te bewaren ende indempneren –

zo heift de voorseide Corte hierinne verbonden eerst ij husen - erfve ende cathelen staende op derfve - teen an tander - tusschen de husen van Jacop Dom ende de weese van Jan van Dale - streckende achterwaer tot inde beke

Item noch iijj ghemeten lands inde **Pezelhouck** inden stede daer **Blasen Lebbe** nu woondt - ghemene ende ten verdele met Passchier Stalen ende Jacop Floor doude

Item noch ij ghemeten lands ligghe inde

Haghebaerthouck met **een nyewe keyte – keete - daerop staende mette hommelpersen**

metgaders de droghe ende groene cathelen daerop staende -
metten oostzyde an tland van Geneveyve Schrolinck - de westzyde jacop Lodyck - van
zuuden an meester Ghelein de Hurtere - van noorden Frans de Berch -
voort zal zyn goet - present ende toecommende
Actum den xij in septembre xvc lvtich
Present kuerheers Brievere ende Diedeman

25 september 1551 - Mahieu Markey heeft schulden bij Jacop van Hellacken en nog anderen - SAP 394 - Folio 193/2
--

Mahieu Markey kent wttelick schuldich zynde **Jacop van Hellacken** goede loyale onvergholden schult - de somme van xiij pond xj schele viiiij deniers grooten
Item **Jan Barvoet** xxj pond xiij schele iiij deniers grooten
Item **daeldinghers van Victor de Witte** xxx pond grooten
Item **Jacop vande Walle** xj pond vj schele iiij deniers grooten
ende **Malen van Noordover** ij pond xiij schele iiij deniers grooten
voor tprincipael de welcke voorschreven somme de voornoemde Mahieu heift beloofd ende beloofd by desen wel ende duechdelick te ghelden ende te betalen ten daghe ende paeymente hier naer verclaerst - te weeten by vier payementen ale jaeren elc tiiijde van zynen voorschreven somme ende schult-
danof teerste jaer ende payment vallen zal **te baefmesse xvc lij tich** -
ende also voort telcker baefmesse voorseit totter vulle betaelinghe der voorseide somme ende om dat al duechdelick te vulcommen ende vuldoen zo heift de voornoemde Mahieu hierinne veebonden
eerst een huus, erfve ende cathelen staend op de **Meessensraete** daer Lauwers Puend nu woondt met twee schueren daerop staende ende **het hommelhoveken** twelcke ghecocht was jeghens Mattheus de Scaver - streckende achterwaert totten **Reckhofve** - zuut ande **Pottery** van Frans Kerne - mede gaende oost an d'erve daer de weede van Willem Waermoes nu woondt - metten noortzyde an derfve van daeldinghen vande weede wylen Pauwels van Simpol - van westen het voorseide Reckhof
Item noch een stede erfve ende cathelen - groene ende drooghe - ligghende op de **Meessenstraete inde Haghebaerthouck** - de noortzyde an tlandt van Ghelein Makeblyde - van zuuden de stede van Boudewyn de Scrydere - west op de straete
Item noch een hus met twee woonsteden ende xj roeden erfve staende in **dElssenbrugghesraete** - van westen Bouden de Cocq - van zuden Kerle Roels
Item een ghemet elstlands inden **Peselhouc** - erfve ende cathelen ligghende op de **Corte Ghervelstraete** - metten noortzyde an telst van Ghelein Makeblyde
Item noch vyf vierendeel elst lands - erfve ende cathelen inde zelve houck - de westzyde ande bilc van Jan Baert - tzuuthende an Mahieu de Groote
Item iij vierendeel elstlands erfve ende cathelen inde **Hipshouck byde Wulfshille** - de westhende an derfve van Dieryck de Brievere - van zuuden
Item noch een hus staend **op de erfve van de here upde Beestenmaerct** daer Gillis van Gryspert nu woondt metgaders noch de potterye staende tusschen de voorseide huse ende het Kuekenmaerctstrateken
Verder niet leesbaar
Actum den xxv in september xvc lj

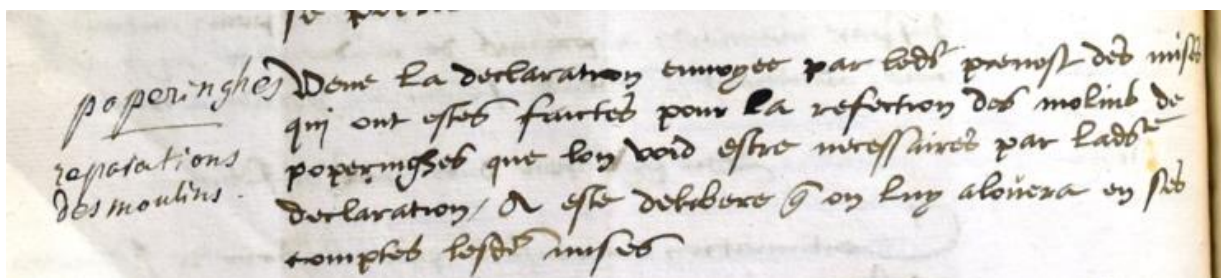
Present kuerheers Ghelein Makeblyde ende Pieter de Brievere

9 november 1551 – Westwatermolen - SAP 394 - Folio 197

Andries Haezebaert kent wettelick schuldich zynde **Joos Gyselen** -
de somme van xxij pond grooten ende dat van coope van een huse staende op derfve van
Christiaen Baes -
ghenaemt Valckebeghe op de steenwech int Pavilloen gheenaemt de
Westwatermuellen - te betaelen by vier paeyementen telcken lxxvj pond danof teerste jaer
vallen zal den ix in novembere xvc lij tich ende also voort van jare te jare lxxvij pond –
hierinne verbonden tzelve hus ende cathelen
Actum den ix sten in novembre xvcLj-tich
Present cuerheers Jan de Berch en Ghelein Stalin

26 november 1551 – Raad van Sint Bertin – Departementaal archief Arras – Serie H – **De molens van Poperinghe**

Poperinghes – reparations des moulins
Doné la declaration envoyer par ledict prevost des mises quy ont estes faictes pour la refection
des molins de Poperynghes que l'on doid este necessaires par ladict declaration – a este
delibere qu'on luy alouera en ses comptes lesdictes mises

14 december 1551 - Wake tegen de brandstichters en dieven & dronkenschap

Gheordonneert byde heeren wet ende raden dat van nu voortaan waken zal jehens de brandstichters ende dieven totten drien huere ghesleghen zyn ende dat up de boete van xxx schele parisis – zo wie zyn hooftman ontghynghe voor tvoorseide huere ende indien ooc de hooftman zelve scheyt voor de voorseide huere dan zal hij boeten iij pond parisis te applikeren de zelve boete in drien te weten een derde de heere, tander derde de aermen ende de reste de stede

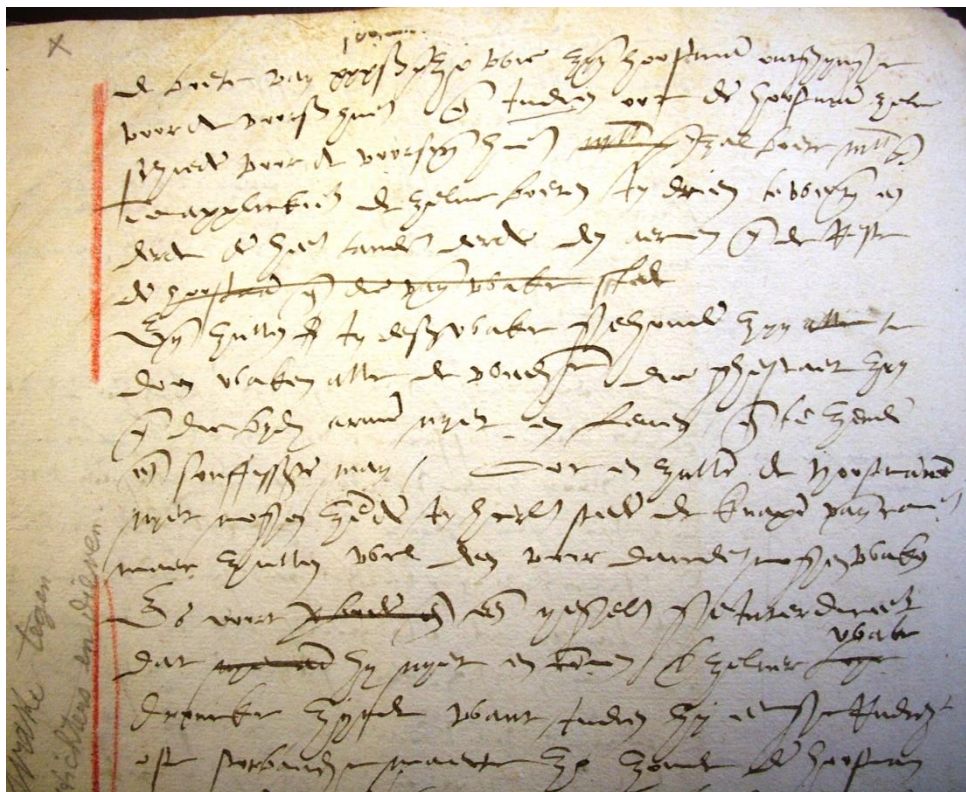
De brandwacht gebeurde normaal gezien op de Sint-Bertinustoren. In duistere tijden werd deze brandwacht uitgebreid naar 'de wacht' op de grond – een wacht die een aantal 'paviljoenen' of wachtlokalen in de stad had.

Hier wordt er besloten bij de heren, wet en de raden – dat men van nu af waken zal tegen de 'brandstichters en de dieven' tot

drie uur 's nachts – en dat op de boete van 30 schele parisis.

Deze boete wordt opgelegd aan iedereen die zijn 'hoofdman' ontvluchtte voor dit gestelde uur en tevens wanneer ook de hoofdman voor dit uur vertrok.

De boete diende voor één derde betaald te worden aan de heere, een ander derde aan de armen en de resterende derde was voor de stad.

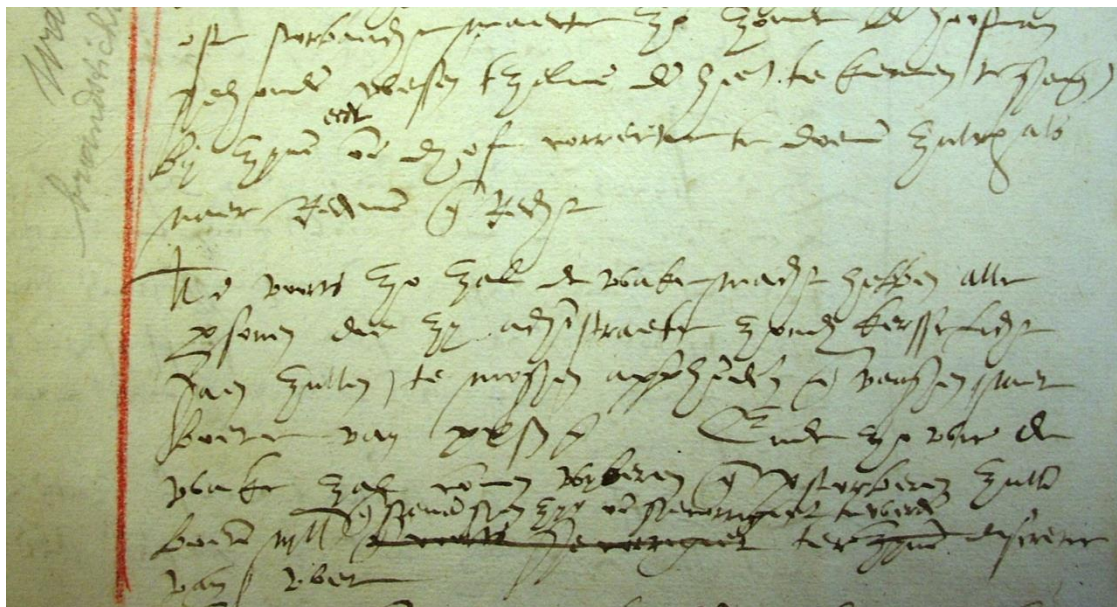
Ende zullen in dese wake ghehouden zyn te doen waken alle degenen die ghestaet zyn ende die byden avond nyet en *kunnen* ende te zenden **een souffyssante man** –
 Ooc en zullen de hoofmannen nyet moghen zenden in huerlieden stede de knape van de camer maer zullen wel den voor ... moghen waken
 Es voort een yghelick gheinterdiceert dat zy nyet en **commen ter zelve wake droncken zynde** want indien zy eeneghe rudiheyt ofte storbarend maect –
 zo zoude de hoofman ghehouden wesen tselve de heere te kennen te gheven by zynen ... omme daerof correctie te doen zulcx als naer raed ende recht

Alle mannen die 'gestaat' zijn dienen te waken. Deze die 's avonds niet kunnen opkomen, dienen zich te laten vervangen door een 'sousffisante' of andere geschikte man.

Ook de hoofdmannen zelf dienen op te komen en mogen zich niet laten vervangen door de 'knapen van de kamer' of de gerechtssecretaris.

Het is voor iedereen verboden om op de wake 'dronken' te komen – want indien zij enige 'rudicheit'¹ of 'storbance'² maken -

Zo zal de hoofdman gehouden worden dit aan de 'heer' of het magistrat kenbaar te maken – zodat de verstoorder kan gecorrigeerd worden – naar raad en recht.

Item voorts zo zal de wake macht hebben alle personen die zy achter straete lopen zonder kersselicht gaen zullen – te moghen apprehenderen³ ende vanghen met boete van xx schele parisis –
 ende zo wie de wake zal commen wyberen ende verstorberen⁴ zullen boeten iiij pond parisis ende zal zyn ghecorrigeert te werden discretie van de wet

Item – de wacht zal macht hebben over alle personen die 'achter straete' lopen zonder kaarslicht te dragen – zullen zij mogen gevangen nemen met de boete van 20 schele parisis

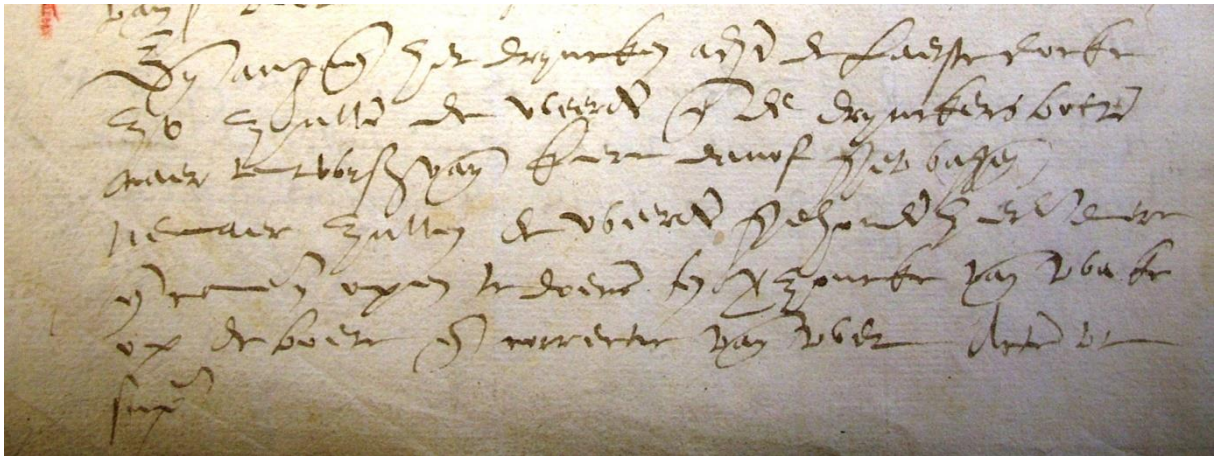
¹ Rudichteit = WNT : Onbeschoftheid, ruwheid; ook eene daad die daarvan blijkt geeft, eene onbehoorlijke handelwijze of behandeling

² Wtorbance= WNT: Het verstoren der orde, het stichten van wanorde, het maken van rumoer.

³ Apprehenderen = WNT: In persoon aantasten, grijpen, vangen, gevangennemen of -zetten.

⁴ Verstorberen = WNT : In beroering, in de war brengen; verward, van streek maken

En wie de wake zal komen verstoren – zal een boete krijgen van 4 pond parisis en zal gecorrigeerd worden door de wet.

Item anghande het dryncken achter de laeste clocke

zy zullen de weerden ende de drynckers boeten naer vutwysen van de kuere daerof ghewaeghende

Nemaer zullen de weerden ghehouden huerlieden deuren ende cameres open te doene ten verzoucken van de wake

op de boete ende correctie van de wet

Actum ut supra

In verband met het drinken na de laatste 'klok' of de laatste klokslag – de waarden en de drinkers zullen de boete moeten betalen zoals bepaald in het reglement. Daarbij zullen de waarden moeten hun deuren open doen op vraag van de wacht. Indien zij dit weigeren, krijgen ze een boete en worden bestraft door de wet.

De keikopgilde trekt uit ... te Brussel – De keikoppen en dronkenschap

*Om de optocht van Meester Ghybe te kunnen begrijpen, is het gemakkelijkst om even te luisteren naar de uitleg van de 'griffier' of **grijpier** zoals hij hier in de onderstaande tekst genoemd wordt. Deze tekst dateert uit **1552** en werd gedrukt in Leuven. De tekst stond op het repertoire bij de viering van het **Brusselse** zottenfeest in 1551. De referentie in deze tekst naar 'de kei' doet ons sterk vermoeden dat deze tekst oorspronkelijk uit Poperinge komt want waar anders had men een dergelijke gilde van de kei?*

Dat men deze tekst in Brussel adapteerde, moet ons niet verwonderen. Toen en nu nog namen de toneelgroepen – de rederijkerkamers – en/of carnavalsgezelschappen elkaars teksten over.

We geven eerst integraal deze tekst die we vonden in het boek 'Het gilde van de Blauwe schuit – volksfeest en burgermoraal in de late middeleeuwen' van Herman Pleij. Meulenhoff Amsterdam ISBN 90 290 0550 5. Voor het leesgemak moderniseren we de spelling.

Dit is den eedt van meester Oom* met vier ooren Prince der dooren*

Oom = Pandjesbaas

Dooren = dwazen

Om het lezen aangenamer te maken, hebben we de tekst omgezet in hedendaagse spelling maar we hebben natuurlijk wel alle typsiche woorden behouden.

Die grijpier:

Hoort ende zwijgt die hun in het zotten rijk generen* al, = zich bezig houden
Wat die Koning der dooren hier beloven en zweren zal.

Heer koning, hier zittende in uw Malvestijt* = verbastering van majesteit
Den eed te doene zult gij zijn bereid
En opdat gij weten moocht, welk uw nood is
't rijk der zotten dat zeer wijd en groot is
wel te regeren, buiten en binnen
met onbedachte, ongestapelde zinnen
zo moet gij met mallen raad onverbolgen
deze punten onderhouden die hierna volgen.

In den eersten moet gij alle geestelijke personen
Die geern onder d'oude kleermarkt* wonen =die oude kleren verpanden en dragen
En geern in den boek* lezen tot hunder schade =boek met hun schulden in opgetekend
Die men open slaat niet wijs van rade
Die wijn en bier niet en laten verschalen
En veel meer borgen* dan zij kunnen betalen =verpanden
Nonnen die uitlopen en gaan hun gangen
Monniken die de kappe op den tuin* hangen =haag
Deze moet gij al schutten* en schermen =beschutten en beschermen
Als zij van armoede klagen en kermen.

Voort moet gij alle **ezelvasallen*** = verbastering van edel
Die met gehuurde peerden hun ridderschap halen
Alle grote pochhansen zonder moed

Alle grote brageerders* zonder goed	=praalhansen, blagaais
Alle kapiteinen, ruiters en knechten	
Die liever moeskoppen* dan met de vijanden vechten	=plunderen
Die 't al metter tonge kunnen vernielen	
Maar laten die lappen zien*, of keren die hielen	=vluchten
Deze moet gij in zotte ordinancien leiën	
Zoo lang tot dat zij gesneden zijn van der keien	
Ook moet gij alle lepe, loze gezen*	=lichtekooien
Oude koppelaarsers, jonge geschuurde* wezen	=ontmaagde
Kamerkatten, sluipzielen* met hopen	=hoeren en heimelijke hoeren
Meiskens die de knechten nalopen	
Vrouwkens die meer dan met één spoelen weven	=met meer dan één man naar bed gaan
Heimelijk nooddruft zoeken en geld toegeven	
Alle laudaten*, alle vrouw vuilen	=slonzen
Alle schielozen, alle afgereden guilen*	=zorgelozen en oude hoeren
Deze en diergelijke vrouwen	
Moet gij in hun oude privelegie houwen	
Die hun nood van genen heren en zijn genomen	
Voor dat zij Sint Job of in't gasthuis komen	
Ook moet gij die edel gilde, licht van zinnen	
Die 't heden verteren wat zij morgen winnen	
Die geldeloos slempen met genuchten*	=genoegen
En hun panden tot mijn oomkens vluchten	
't gelag met rok of mantel betalen	
alle mulders die zonder molen malen	
alle die hun zelfs schande vermanen	
alle die liegen dat zij zelf waars wanen	=die liegen dat ze 't zelf geloven
alle die buitenshuis vreugde bedrijven	
en binnens huis vechten en kijven	
dezen moet hun privelegie houden stad	
zo lang dat zij komen waar Valentijn meester zat.	
Ook moet gij met save-kom-uit* bewaren	=verbastering van 'sauf conduit' vrijgeleide
Alle kooplieden die naar Sinte Reinvuits* varen	=schijnheilige van de berooidheid
Alle die zonder verstand kopen en verkopen	
Alle die met ijdelen marsen* lopen	=lege manden
Alle kwakzalvers die hun laten verdullen	
Alle spesiers* die hun zakken met hooi vullen	=kruidenhandelaars
Alle die den groten zak in den kleinen lappen	
Alle wijnkopers die achter uittappen	
Alle die naar hun zelf shade reiken	
Alle brouwers die katten laten in de mout zeiken	
Allen die 't heden maakt een morgen weer brekt	
Alle taverniers* waar die zot den tap uittrekt	=herbergiers
Alle die hun goed met hoeren en boeven delen	
Alle schippers die met gescheurde zeilen zeilen	
Alle boeren die hun zaad in bedorven akkers zaaien	
Alle kleermakers die met gebroken naalden naaien	
Lakensnijders die hun goed vermeten	

Schoenmakers die de haan laten t'leer eten
 Timmerlieden die kwalijk wachten hun schreven*
 En wevers die met ijdelen spoelen weven
 Alle smeden die hun ijzer verbranden
 Alle metsers die hun fundament bezwaren
 Alle goudsmeden die hun soldeersel sparen
 Beeldsnijders die van kunst razen
 Alchemisten die hun goed in d'assen blazen
 Glasmakers die hun glas verlasten
 Kuipers die overal naar 't bomgat* tasten
 Tingieters die hun tin verloren gieten
 Bakkers die altoos een brood te kort schieten
 Vleeshouwers die mager laten worden 't vet
 Vissers die altoos vissen achter 't net
 Schilders die hun aanzichten bederven
 Legwerkers die 't zaterdags kwalijk kerven

=te veel letten op hun bestek

=gat in de ton waar de tap in moet

Keisnijing uit 1550 – Anoniem

Ick, meester blaeskake, doe nu mynen intrey
 Voor die van Malleghem, compt vry u tweestere
 Heb dy de wesp' int' hooft, oft lotert u den key
 Toe sulcken siecten, ben ick rechts een meestere

Alle ambachtslieden en alle handwerken
Die aldus uw rijk versterken
Deze moet gij hun privilege nu vermeren fijn
Totdat zij met Sint Reinuits naakt uit de kleren zijn
Item alle rethoristen en muzisiënen
Die hunnen tijd verkwisten en luttel dank verdienen
Elkeen doen lachen en zelfs druk insluiten
Alle spelen, gescheurde fluiten
Alle die niet en kunnen helen noch zwijgen
Alle die een roe op hun eigen aars krijgen
Alle sofisten, artiesten, juristen
Mercurialisten die hun wijsheid verkwisten
Alle die hun grote dingen vermeten
En geen bescheid daar van en weten
Alle wilde geesten, kwaad om temmen
Die huis en erve door 't keelgat laten zwemmen
Alle die hun zelve in de netten breien
Allen die levende van aardrijk scheien
Deze en dergelijke gezellen
Zult gij als regenten over uw rijk stellen.

Ook moet gij elk goed exempel bewijzen
Dat men u, Malevestijt mag prijzen
Gij zult totter middernacht gieten en gapen
En 's morgens zult gij lang slapen
En eer gij half aan of gekleed zijt fijn
Zo moet gij wederom aan den ontbijt zijn
En nimmermeer veel zware drooms hebben
En altoos den besten pand mijns ooms hebben
En waar één in die taverne is bij dezen
Zo moet gij altoos die ander wezen
En uit uw rijk bannen die u zeggen van te werken
Maar liever in 't vrouwehuis dan in de kerke
En wie u klaagt zijn vlezelijke noodzaken
Die moet gij helpen zijn huwelijk maken
Opdat hij mag geraken uit de pijn
Te bedde wijzen of achter die gordijne
Zo krijgt gij prijs en lof van alle beien
Help de naakten blinden in huis leien
Want een koning moet compassieus zijn
Alle dagen amoreus, niet te amoreus zijn
Al is't dat men bij eender vrouwen zeer gekweld leeft
Ook moet gij elkeen betalen als gij geld heeft
Alle woorden nauw vangen waar gij ze betraept
En van niemand kwaad zeggen als gij slaapt
Maar 't volk overal verblijden altenen
Al zou je wijf en kinderen er om wenen
En wou iemand, u, malevestijt befamen
Gij en moogt niet rood worden noch je schamen
Dus komt gij ezelheren die bezit zijn leen

Wat gij koning hierop zegt, ja of neen?

Die koning zegt:

Ja, ja, neen, neen

Die grijpier:

Nu heer koning, leg uw vingeren beie

Zeg mij na en zweer op dees keie

Dat zweer ik bij den pisspot en bij die private*

=privaat = W.C.-huisje

En bij den bril met den openen gate

En zo waarachtig als die drenger* die er op zat

=stoelganger = schijter

Die zo uitermate veel dronk en at

Alzoo 't in 't vuil boek geschreven steet

Dat zij zich van achter en van voren bescheet

Dat ik 't voorgenoemde met aller trouwe

Naar mijn vermogen zal van boven onder inhouden

=wat via zijn mond binnengaat ...

En dat zelve helpen sterken en vermeren

Die grijpier:

Hoort gij dat wel, gij ezelheren

Wat die koning hier zweert en belooft?

Zalf hem en zet hem die kroon op het hoofd

En roept al tesamen in één populorum

=één stem

Vive le roi! Stultus stultorum*

=dwaaste aller dwazen

Die grijpier:

Hoort nu, gij onderzaten, gij moet ook manschap zweren

Den koning hem helpen 't zijne verteren

En hem altijd bijstaan, nacht en dag

Zo lang als hij slag verdragen mag

Zo lang als hij wijn of bier heeft in de flesse

Zo lang als hij kruis of munt heeft in die tesse

Zo lang als hij eenen pand heeft te raaien

=beschikbaar

Zo lang als hij eten heeft in die schappraaie

Dat gij hem daarin zal bijstaan altenen*

=steeds

En daar toe dapperlijk hand en mond lenen

Opdat hij 't gekwel des rijkdoms werd kwiete*

=kwijt

Zo lang dat hij verlost is van niet één miete*

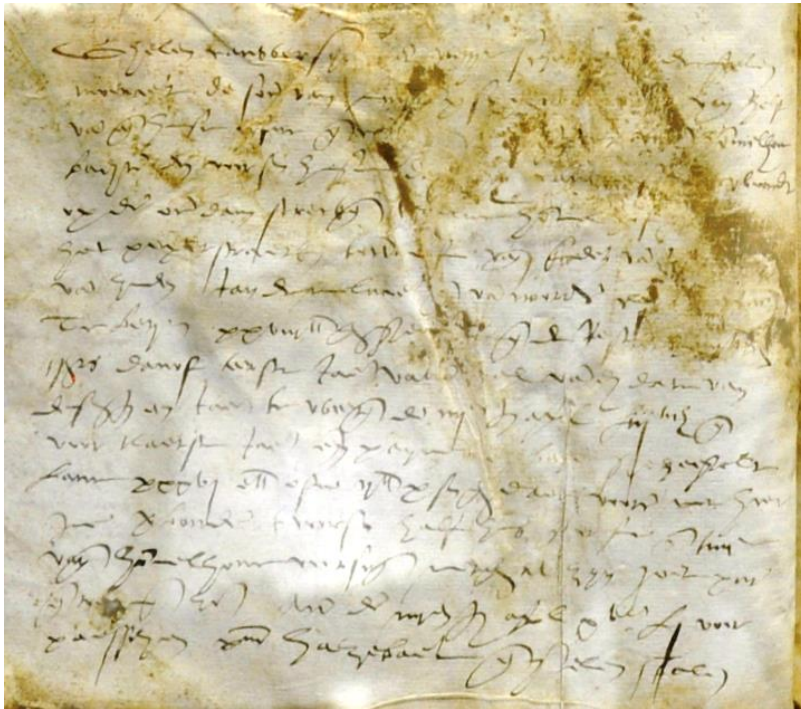
=miet=koperen cent

Dat zweert gij, zegt ja, neen, elk man voor man

Steek nu al uw vingeren in 't gat en kust ze dan.

1552

4 april 1552 - Ghelein Cauwersyn heeft schulden bij Ghelein Moeraert - SAP 394 – folio 207

Ghelein Cauwersyn kent wettelick schuldich zynde **Ghelein Moeraert** de somme van liij pond x schele grooten van coope van de helft van een huse, erfve ende cathelen metgaders v vierendeel hommelhove bachten de voorseide huse daer hy Cauwersyn nu woont - op de **Overdam** streckende **tzelve hommelhof** lancx het **Peperstraetken** tot derfve van de kinderen van Jan Moeraert - van zuuden Jan de Muelenare ende van noorden Clays Wyaert -

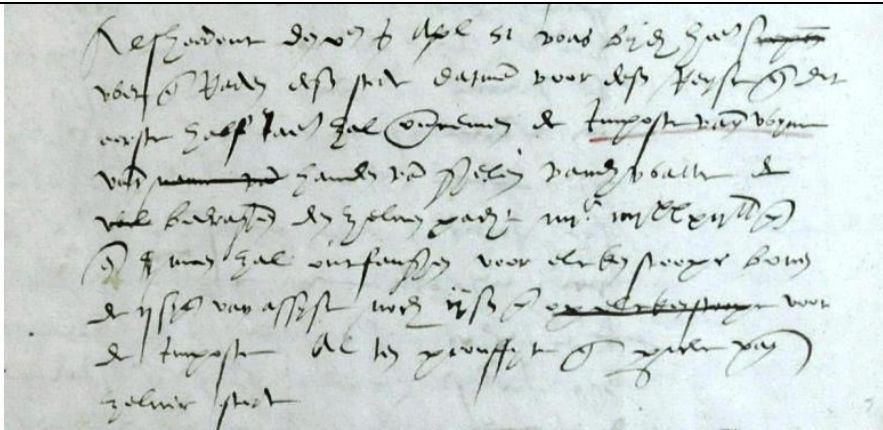
te betalen xxvij pond grooten ghereet end de reste by iiij pond grooten sjaers danof teerste jaer vallen zal vanden date van desen in een jaer - te weeten de iiij in april lijch - ende voor tlaetste jaer ende payment een baye ghezeghelt lanc xxxvj elle ofte ij pond x schele grooten dae rvoor -

hierinne verbonden tvoorseide half hus ende erfve ende tiij van de hommelhove voorseit - metsgaders al zyn goet - present ende toecommende

Actum den iiij in paril xvc lj voor paesschen

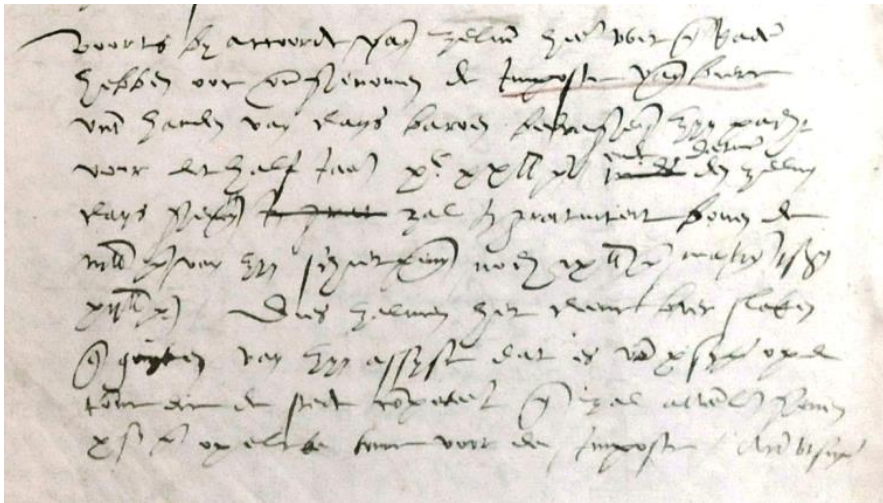
Present Haezebaert ende Ghelein Stalin

5 april 1552 – De stad neemt de impost van de wijn en het bier over – SAP 467

Als hedent de **vde in april 51** was by de heere, wet ende raen deser stede datmen voor dese reyse ende dit eerste half jare zal overnemen de impost vande wynen vuten handen van **Ghelein vande Walle** – bedraghende de zelven pacht iiijc iiijxxxij pond parisis ende datmen

zal ontfanghen voor elcken stoops boven de ij schele parisis - van assyse noch ij schele voer de imposte – al ten prouffyte ofte pericle vander zelve stede

Voorts by accorde vande zelve heere, wet ende raden hebben ooc overgenomen **de imposte vande bieren** vuten handen van **Clays Baroen** bedraghende zyn pacht voor dit half jaer xc xx pond grooten ende datmen de zelve Clays gheven zal in gratuiteit boven de vulle penninghen van zyn schultpenninghen noch ix pond parisis makende j schele xij deniers parisis – dus zalmen hier vant bier slaken ende quyten van zyn assyse dat es van x schele parisis opde tonne die de stede compareert ende zal alleneclck gheven x schele parisis op elcke tonne voor een imposte Actum ut supra

22 mei 1552 – Verbod op gaan drinken buiten de keure – SAP 467 - Resoluties

Om zeker te zijn dat men geen bieraccijnzen zou verliezen wordt het bverboden om buiten de keure te gaan drinken.

Es voort gheordonneert ende ghestatueert by den heere, wetten ende raden dat hem nyemand van de inwoonders deser stede ende keure van nu voorts

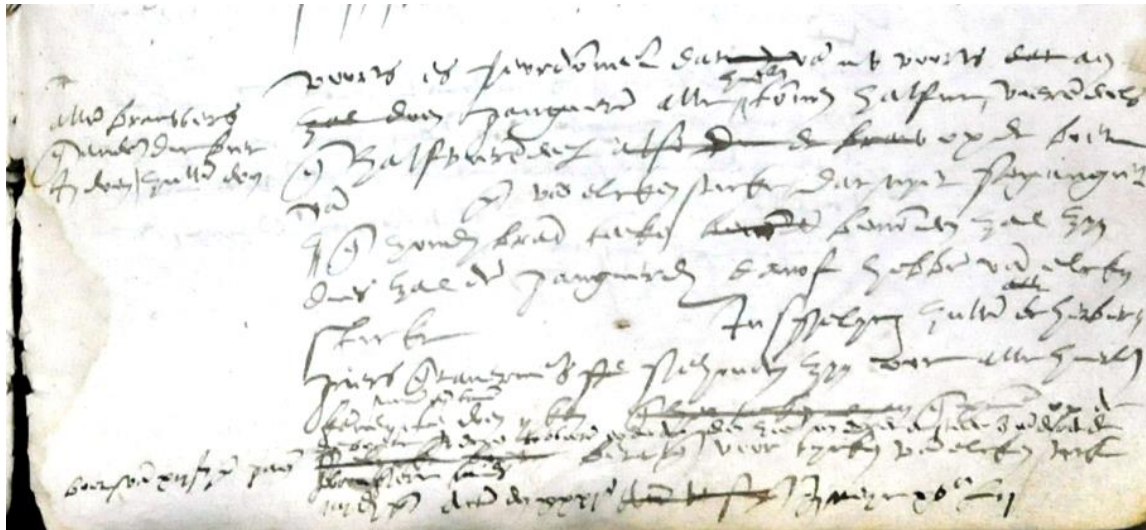
en vervoordere te gaen dryncken buuten de zelve keure ofte bier in vaten ofte tonnen alhier in halen ende alhier te dryncken, op de boete van iij pond parisis telcker reysen als yemant dies bevonden werd, dannof beslach doen te weten een derde de heere, een derde de wet ende een derde de anbringer Actum den xvi in meye xvc lij tich Ghepubliceert den xxijste meye xvc lij-tich

Het gaugieren van de vaten – SAP 467

Voorts is gheordonneert dat van nu voorts an doen gaugieren alle seulen – tonnen, halfve, vierendeels ende half vierendeel op de boete van ... *niet ingevuld* ... ende van elcken stuck

dat nyet ghegaugiert ende zonder brandteecken bevonden zal zyn dies zal de gaudierder danof hebben van elcken stick

Ins ghelicken zullen de herberghiers ende taverniers ghehouden zyn alle huerlieden kunnen te doen yken op de boete....

31 mei 1552 – Wijn van de proost en het branden van de biertonnen – SAP 467 - Resoluties A

Es gheordonneert byden wet ende raden datmen van nu voortan publiceren zal het octroy *dat* wylieden vercreghen ende gheimpetreert *hebben* op het thusbrauwen ende halen van wijn ten huuse van mijnheeren de proost

Ende es noch ghestelt ende gheordonneert dat men stellen zal het ycken ende gaugieren van de biertonnen, cleen ende groote ende de zelve te branden met een teeken voor eenen termijn van ... *niet ingevuld*

Actum al tvoorschreven den xxxi in meye xvc lij

23 juni 1552 – Salaris van de gaugeerder - Resoluties A

Gheordonneert byden heere, wet ende raden dat men 't pensioen van tgaugeren van de tonnen zowel van de bieren als van de wijnen te vermeerssen, boven de sallaris die in ghelicke zal moeten beraten ene gheven voor 't branden ende in kennen van de gauge, te weeten 1 schele parisis van elck stuck, groot ende cleene vande wijne alzo wel als vande bieren

Actum ut supra

3 augustus 1552 – De kerkmeesters geven een lening aan Willem Vuten Daele – Brouwerij - SAP 394 – Folio 215

Jacop Adam ende Bertholomeus de Baerdemaeker ende Malen van Dale –

als kerckmeesters van onse vrouwe hebben ghecocht jehens **Willem Vuten Daele** ende Maiken zyn wyf -

de somme van xij pond parisis sjaers erfvelicke losrente ende dat omme de somme van xvj pond grooten vlaemsscher munte -

danof teerste jaer vallen zal den ijde in ougst xvc liijt ich

te lossene met zulcke penninghen als de prince ten tyde vande lossingsghe voor zyn demainen ontfanghen zal -

hierinne verbonden tijde 't derde - van de hofe, erfve ende cathelen ende dalame van de brauwerie staende op de **Ovaerdam** daer Willem nu woondt - streckende achterwaert tot inde beke

ghemeene met den zelven Bertholomeus ende Christiaen Liebaert

Item noch j ghemet lands in de Hamhouck dar Frans Olivier hueren houdt - metten noortzyde an tlandt van Willem vande Beke - toosthende opde straete - de zuutzyde an tlandt van

Ghelein Makeblyde -

Actum deen iiij in oustmaent xvc lij tich

Present scepenen - Hondt - Bamelare - Oudegherste - kieken ende Scotter

17 september 1552 - Warrandeerdere van de hop stellen nieuwe keure op – 1552

Es gheaccordeert by den heere, wet ende raeden

dat de officiers van de hommele voor heurlieden diligentie ende aerbeid

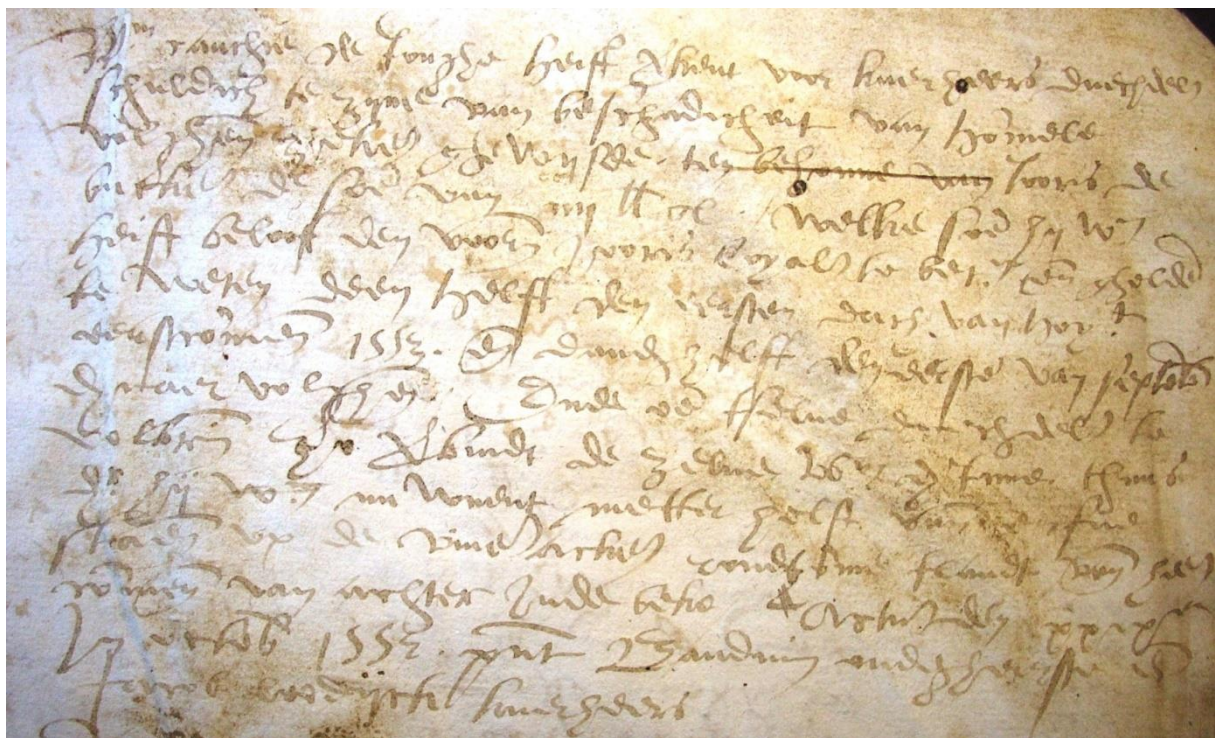
ghedaen in 't stellen van eene nyeuwe keure

Zullen ontfanghen voor heurlieden oncosten

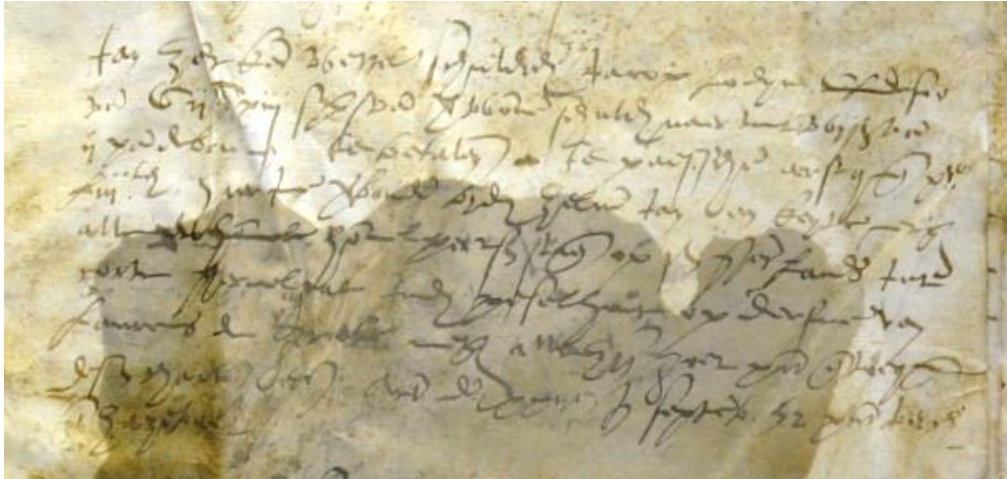
8 pond parisis

Actum den xvij in september 1552

Hieruit kunnen we wel concluderen dat er een nieuwe keure voor de hopwarrandeerdere werd opgesteld maar we hebben deze echter nergens terug gevonden.

22 september 1552 - Jan Zede heeft schulden - SAP 394 – Folio 216

Jan Zede kent wettelick hculdich **Jacop Lodyc** de somme van xij pond xij schele van verwonnen schuld naer tvutwysen van ij pandbrieven - te betalen te paesschen eerstcommende de xvc liij tich - hierinne verbonden byden zelve Jan **een kete metgaders alle de hommelpersen** staende op 1 1/2 ghemet lands int **Corte Ghervelgat** inde Peselhouc op derfve van Laurens de Grootte metgaders alle zyn goet - present ende toecommende
Dese chaerter es
Actum den xxij in september 52
Present Berch ende Hazebaert

29 oktober 1552 – Schuld van hommelen - Renten

Willem Cauchie de jonghe heift verkent voor kuerheers duechdelick schuldich te zyne van beschudicheit van hommele volghende zecker ghewysse
Jooris de Bucker,
de somme van iij pond grooten, welke somme hij heift beloofd den voornoemde Jooris loyale te betaelen ende ghelden te weten deen helft den eersten dach van de hoymaent eerstcommende 1553 ende dander helft den eerste van september daernaer volghende doende omme tselve duechdelick te volbringen zo verbindende de zelve Willem hierinne thuus daer hy Willem nu wuent metter helft van de erfve staende up **de Viverackere** commende an tlandt vande heere, commende van achter inde beke
Actum den xxix in oktober 1552
Present Bauduin Oudegherste ende Jacob Loodyck, kuerheers

De akte is – gezien zijn staat - moeilijk leesbaar, maar toch kunnen we duidelijk het volgende lezen

... Valckebergh op den Steenwegh int pavellioen ghehaemt 't Westwatermeulen te betaelen by vier payementen telcken

15 juni 1554 – De ordonnancie van Keizer Karel & de accijzen -

15 juni 1554 - Akte nr. 176

Cartularium – Recueil des chartes du prieuré de Saint Bertin, à Poperinghe et de ses dépendances à bas-Warneton et à Couckelaere

Déposées aux archives de l'état à Gand – Edidit **F.H.**

D'hoop - Bruges – Uitg. Vandecasteele-Werbrouck – 1870

Kaerle, by der gracien Gods Roomsch keyser altyt vermeerder srycx, coninck van Germanien, van Castillien, van Leon, van Grenade, van Arragon, van Navarre, van tē jun. Naples, van Secillien, van Maillorcquen, van Sardeynen, vanden eylanden Indien, ende vaster eerde der zec Ooceane, eertshertoge van Oistenryck, hertoge van Bourgoingnen, van Lothier, van Brabant, van Lembourg, van Luxembourg ende van Gelre, **grave van Vlaenderen**, van Artois, van Bourgoingnen, palsgrave, ende van Henegauwe, van Hollandt, van Zeelant, van Ferette, van Haguenu, van Namen ende van Zutphen, prince van Zwave, marcgrave des heilichs Rycx, heere van Vrieslandt, van Salins, van Mechelen, vander stadt, steden ende landen van Uuytrecht, Overyssele ende Groeningen, ende dominateur in Asie ende in Africque, allen den ghenen, die dese jegewoirdige zien zullen, saluyt.

Wy hebben ontfangen die oitmoedige suplicatie vanden bailliu, scepenen ende kuerheers der stede van **Poperinghe**, in onsen lande van Vlaenderen, inhoudende, hoe dat wy, inden jaere xv^o vierenveertich lestleden, hemluyden, by onse opene briefven van octroye, geconsenteert hebben **zekere assysen van wyne ende biere** binnen der voirseider stede te mogen doen heffen ende ontfangen; ende, want tselve octroy S'-Jansmisse naestcommende expireren zal, zoo hebben zy ons ootmoedelick gebeden, dat ons gelieve **continuatie van dien** hemluyden te willen verleen; ende gemerct, dat eenige difficulteyten geresen zyn, ter causen dat byden text vanden voirseyde octroye geseyt is, dat dassyse vanden wynen geheven soude wesen vanden wyn, die men aldaer vercoopt, ten opziene vanden welcken eenige zouden mógen weygeren assyse te betaelen vanden wyne, die zy inneleggen; ons insgelycx believe tselve te doen veranderen, ende inde plaetse van dien inde voirseide continuatie te doen stellen, dat men recht vanden assyse gehouden zal worden te betalen vanden wyne, die aldaer gesleten zal worden, gelyck vanden biere, ende zoo oick aldaer geuseert is, omme alle toecoemende Processen ende difficulteyten te schouwene, ende hen hierop doen expedieren onse behoirlicke opene briefven van continuatie in zulcken zaken dienende.

Doen te wetene, dat wy, de zaken voirscreven overgemerct, ende hierop gehadt tadvys, eerst van onsen lieven ende getrouwen die president ende luyden van onsen Rekeningen te Ryssele, ende daerna vanden hoofden ende gecommiteerde van onsen domeynen ende financien, genegen wesende ter bede ende begeerte vanden voirnoemden supplianten, hebben onse voirseide briefven van octroye hier boven gementionneert **verlengt ende gecontinueert**,

ende zoo verre des noot zy,
hebben den selve van nyeuws geoctroyeert ende geaccordeert,
octroyeren ende accorderen, hen gevende oirloff ende consent uuyt zunderlinger gracie by
desen, dat zy alnoch voer eenen anderen tyt ende termyn van negen jaeren naestcommende
ende achtereenvolgende, beginnende ter expiratie van onse voirseide voergaende briefven van
octroye,
zullen mogen heffen, innen ende ontfangen,
ende by heuren gecommiteerden doen heffen, innen ende ontfangen
die assysen ende cailloten daerinne begrepen, te wetene:
up den wyn den vierden penninck van alzoovele als die gelden ende vercocht zal worden ten
tappe ;
wel verstaende dat die ghene, die **wynen** inneleggen zullen in huerlieder huysen oft kelders,
om hun gebruyck ende usancie,
gehouden zullen wesen te betalen **den vierden penninck** vanden incoop vander voorseide
wynen,
zoe verre de selve daeraff by privilegie nyet vry oft exempt en zyn;
item van elcker tonnen **cleen inbrauwen bier**, dat aldaer gesleten zal worden, thien scellingen
parisis,
vander tonne **dobbelen biere** veerthien scellingen parisis,
vander **hollantscher keyte, ingelsbier** ende alle andere uuytgebrouwen bier twintich
scellingen parisis,
vanden **amborgen ende oisterschen** biere, van elcker tonne houdende achtenveertich
stooopen, sess scellingen ,
ende van elcker amborgen tonne **azyns** zesthien scellingen.
Behoudelick, dat de voirnoemde supplianten, in recognitie van onse jegewoirdige gracie,
gehouden zullen wesen alle jaere, de voirseide negen jaeren geduerende, te betaelen tonsen
proffyte, in handen van onsen ontfanger generael van Westvlaenderen jegewoirdich ende
toecoemende,
de somme van vier hondert ponden parisis,
ende ten proffte vanden eerweerdigen vader in Gode,
onsen lieven ende wel beminden **den abt van St Bertins**, temporeel heere vander voirseider
stede van Poperinge,
gelycke somme van vier hondert ponden parisis, naer oude costume daerop onderhouden.
Behoudelick oick, dat zy, binnen drye maenden naestcommende, dese jegewoirdige zullen
senden in onse Reken Camere te Ryssele,
om aldaer tonser zekerheyt geregistreert te wordene,
op de peyne te verliesen teffect van dien.
Ontbieden daeromme ende bevelen onsen lieven ende getrouwen die hoeft Presidenten ende
luyden van onsen secreten ende grooten Raeden, president ende luyden van onsen Raede in
Vlaenderen, ende alle anderen onsen rechteren, officieren ende ondersaeten, dien dit aengaen
sal,
dat zy den voirnoemden supplianten doen laeten ende gedoogen van dese onse gracie,
octroye ende continuatie, ende van al den inhouden van desen,
duerende den tyt, in der vougen ende manieren voeren verhaelt, rustelick ende vredelyck
genyeten ende gebruycken,
zonder hen te doene, noch te laeten geschien eenich hinder, letsel oft moeyenisse ter
contrarien.
Want ons alsoe gelieft.
Des torconden hebben wy onsen zegel hier aen doen hangen.

Gegeven in onser stadt van Bruessele, den xvteD dach van junio, int jaer onss Heeren duysent vyffhondert ende vierevnyftich, van onsen keyserycke 4 xxxv", ende van onsen rycken van Castillien ende anderen 't xxxix.

Byden Keyser, den heere van Hacicourt, hoofft, meester Nicasis Claissone, Joannes de Damhoudere ende Aelbrecht van Loo, gecommiteerde van de Financien ende anderen jegenwoirdich.

3 juli 1554 – Verbod op danserien –
SAP'467 - Resoluties A – Folio 74 verso

Es gheordonneert by den heere, wetten en raeden van de stede dat van nu voorttan niemant, wye hy sy, en houde eenighe danserien, binnen dese stede, up strate, van cryckehoeden, rosenhoeden ofte anderssins, ende dat op de boete van 3 ponden parsiis, de selve boete te verhalen up de ghene voor wiens sdure de zelve danserien gheschieden sullen.

Actum den derden in hoymaent liiij

25 oktober 1554 – Taux van de bierwerkers – Resoluties A folio 75 r

Geconsenteert byde heere, wetten ende raden dat **de bierwerckers** voordan tot wederroupen ende zonder prejuditie, hebben ende heffen sullen voor elcke tonne biers die zy den inwoonders te huus geschicken ende leveren sullen, vyff zestrins wannoff voor tpaert of wezen sullen de thien myten ende dander xx myten of reste van dien voor de ghesellen ende naer advenant van dien sullen zy hebben van elcke halve tonne,

derdendeel oft quartelet, meer voor elcke tonne die zij laden zullen voor de dienst van de brauwers ofte tappers en zullen zy bierwerckers meer hebben, een halven stuver behalven dat de zelve bierwerckers zullen gehalden zyn eenighelicke ingeseten hemlieden presenterende een billet voor de thien hueren, voor de maene, zyn bier volghende tzelve billet te verkennen ende thuus te beschicken binnen dien zelvendaghe dat hemlieden tbillet ghelevert werdt op pene dat de zelve inghezeten sanderdaeghs zullen moghen thuis hebben ofte doen halen by huerlieden boden of anderen diet hemlieden believen zal, zonder ter cause van dien ghehouden te zyne in eenighe salaris jeghens de voorseyde bierwerckers – op de boete van xx schele parisis telcken reyse al zy in faulte bevonden worden ten proffyte van de ghemene dienaer ende waer op arbitraire correctie

Biersleper met op de achtergrond een brouwerij

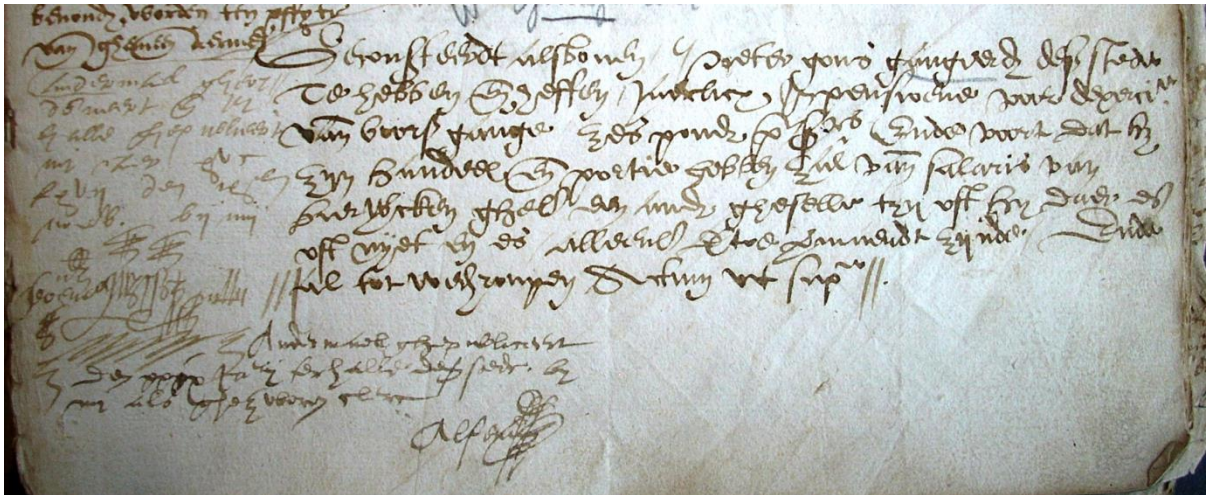
Actum den xxv in october 1554

Gheconsenteert als boven, Pieter Joris, gaugeerder deser stede, te hebben ende heffen jaerlicx als pensioene voor decerciatie van de voorseyde gauge zes ponden parisis schele ende voort dat hij zyn handeel ende portie hebben zal van de salaris van de bierwerkers ghelick de ander gheselle, tzy of hy daer es off nyet en es – alleneelick daertoe vermaent zynde ende al tot wederroupen

Actum ut supra

Andermael gheordonnert ende te halle ghepubliceert **iiij januari 1557** Andermael ghepubliceert den xxix januari ter halle deser stede by my als ghesworen cleric Alferis

De gaugeerder

Gheconsenteert als boven, **Pieter Goris**, gaugeerder deser stede, te hebben ende heffen jaerlicx als pensioene voor decercitie van de voorseyde gauge zes ponden parisis schele ende voort dat hij zin handeel ende portie hebben zal van de salaris van de bierwerkers ghelick de ander gheselle, tzy of hy daer es off nyet en es – allenelick daertoe vermaent zynde ende al tot wederroupen

Actum ut supra

Andermael gheordonnert ende te halle ghepubliceert iij januari 1557

Andermael ghepubliceert den xxix januari ter halle deser stede by my als ghesworen clec Alferis

1554 - De Hop bij Dodoens

Zoals hiervoor gezien verscheen in 1542 het kruidenboek van **Leonhart Fuchs** (1501–1566).

Jan Vander Loe, een Antwerpse drukker, verwierf de blokken van de houtsneden van het kruidboek van Fuchs en verkreeg op de 27ste mei 1551 het privilege van Karel V om een kruidenboek uit te geven.

Het was **Rembert Dodoens** die het aantal afbeeldingen uitbreidde met 200 afbeeldingen en meer dan 300 nieuwe planten bijvoegt.

In het jaar **1554** verscheen **Dodoens 'Cruydeboeck'**, daaruit halen we het volledig hoofdstuk van het hoppekruid.

Van hoppecruyt

tgheslacht

Hoppecruyt es tweederleye van gheslachte, tam ende wildt, dat Tam wordt gheheeten hoppe ende draecht groote bellen. Dat wildt es ghenaeemt hoppinne ende hoppecruyt wijfken ende en draecht gheen bellen oft zeer cleijne.

1 **Die tamme hoppe** heeft rouwe stelen met cleynen scerpen doornekens; om die staken daer zij aen gheplant es, huer selven windende ende seer hooch wassende. Die bladeren zijn rouw den bladeren van witte bryonie schier ghelijck, maer wat mindere inghesneden ende bruynder van vervwen. – kleur - Aen dopperste van den stelen tusschen die bladeren wassen ronde **witte** lanckachtige bollekens diemen belle nuempt, niet anders wesende dan vele witgeele cleyne bladerkens tsamen in een ghedronghen. Tusschen den welcken dat zaet verborghen wast dat

Van Hoppecruyt. Cap. lviij cccxxv

men den anderen die op andere cruyden groepen oock andere naemen gheuen naer die cruyden daer zy op wassen als
 Epiphartum aut Epigenistrum dat op den Wijn groeyet.
 Epidaron dat op die Waembesien haghe wast.
 Epilimum dat in Was cruyt.
 Epibryon dat hem om die Hoppe wint.
 Epigrosius dat ouer dat Was vliedert.
 Epibinthion dat ouer die Alfenne wast. ¶ Natuere.

Die natuere van Scofste es der natuere van den cruyde daer zy op wast seer gheslijck alzoo dat die op heete cruyden als Thymus ende Satureye wast oock seer heet es/ ende die op andere/niet zoo heet/maer altyt es zy van huer selue wat werm ende drooch

¶ Cracht ende Werckinghe.

Scofste in water oft wijn ghesoden ende ghedroncken/opet die verstopthet van der Leuer/galle/milte/nieren/ende van den aderen/ende doet die geele vochticheit duer den camerganck ende met die wine lossen.

Scofste es goet tot die oude costen/ende tseghen die geelsucht sonderlinghe die op dat Hoppecruyt oft in dat Was wast.

Andere Scofsten sijn van werckinghe der cruyden ghelijck daer zy op wassen.

Van Hoppecruyt. Cap. lviij.

¶ Ghelacht.

Hoppecruyt es tweederley van ghelachte Tam ende Wildt. Dat Tam wordt gheheeten Hoppe ende draecht groote bellen. Dat Wildt es ghenaeemt Hoppinne ende Hoppecruyt wijsken ende en draecht gheen bellen oft seer cleyne.

Lupulus salictarius. Hoppecruyt. ¶ Watloen.

Die

plat es. Ende dese bellen als zij rijp zijn, sijn seer sterck van ruecke ende wordt vergaert tot den ghebruyck van den **bier brouwers** die met desen bellen huer bier smaeckelijck maken. Die wortelen lanck der aerden cruypende ende duer een ghevlochten tot veel plaetsen nieuwe scueten utworpende.

2 Die **wilde hoppe** dat es die **hoppinne**, es der tamme hoppe van bladeren ende stelen zeer ghelijck, maer en brenghet gheen bellen, ten waere seer cleijne, die nergherincx toe en dienen. Die wortel van desen es oock cruypende ende tot veel plaetsen nieuwe scuetskens utworpende, die als sy ierst utcomen **voor salaet gheten worden**, eer sy bladeren hebben ende een goede ghesonde spijsen sijn.

¶ Plaetse

1 Tam hoppecruyt wordt hier te lande in die hoven ende ackers gheplant die daer toe bereyt sijn ende wordt somtijds oock aen die canten van den velden in die hagen ghevonden.

2 Die hoppinne dat es wilt hoppecruyt, wast in die hagen ende hegghen aen die canten van den coren velden ende van den moeshoven.

¶ Tijd

Die bellen van hoppecruyt comen in dochtstmaent voort ende worden in herfstmaent rijp.

¶ Naem

Hoppe wordt nu ter tijt gheheeten in Griecx Bryon. In Latijn Lupulus Saliarius oft Lupus Saliarius. In die apotheke Lupulus. In Hoochduytsch Hopffen. Hier te lande Hoppe ende hoppecruyt. In Franchois Houblon.

¶ Natuere

Hoppecruyt ende sonderlinghe die bloemen es werm ende drooghe tot in den tweeden graedt.

¶ Cracht ende werckinghe

Hoppecruyt ghesoden ende ghedroncken opent die verstopthet van der lever, milte ende van den nieren ende **suyvert dat bloet** van alle onsuiverheit die selve duer die pisse afjaeghende ende es mits dyen goet den ghenen die scorst, ruydich oft anders ghebreckelijck sijn ende quaet onsuiver bloet hebben.

Tot den selven sijn oock die jonghe spruytkens goet die in die meerte ende aprill utscieten in plaetse van **salaet** gheheten.

Tsap van hoppecruyt inghenomen maect **camerganck** ende jaecht af die geele chorijcke humoeren ende alle onsuiverheit van den bloede.

Dit selve sap in die **ooren** ghedaen reynicht die onsuyster ooren ende verdryft alle stanck daer ut.

27 december 1555 - Wijn uit de kelder van de proost – Resoluties A – folio 78

Es gheordonneert by schepenen, cuerheers ende raden, deser stede ende scherpelick verboden dat van nu voordan gheen herberghiers ofte taverniers hemlieden en vervoorderen eenighe wyn te halen doen ofte laten halen in huerlieden persoon, kinderen, mesmieden ofte andere, ten huise ofte vuten kelder van mijn heere den proost deser stede – op de boete van drie ponden parisis ende de kanne ende wijn verbeurdt telcken reyse als de contrevantie van dien gheschieden zal ende indien nyemandt vande particulieren ander inwonenden deser stede - omme daerinne te abusen de wijntappe van mijn voornoemde heere aldaer op zijn eyghen ende priveren name dede eenighe wyn halen omme gedronken te wordene in eeneghe van de voornomede herberghen – werdt gehouden te betalen ende zal vallen in de boete van tweemaal lx schele ende daertoe de kanne ende wijn verbeurdt – wanoff tbeslach competeren zal de dienaers ende ommelopers voorzitters die oock de gheheele boete themlieden prouffyte hebben zullen
Actum ut supra

Verbiedende inschelick eenyghelick herberghier eenich vaentken oft ander teeken van vercoopinghe van wyne thuerlieden duer, veynster ofte anderssins vuyt te stekene ten zy dat zy herberghiers wyn te coope hebben, ten zelve tyde van gheen *anleure* als huerlieden vaentken of ander teeken bewysen zal nochte oock meer coleure vuyt te steken dan zy elck zonderlinghe respectie in huerlieden keldern te coope hebben zullen, up de boete van lx schele parisis telckent als de contrenantie gheschieden zal – Beslach ende boete als boven
actum ut supra

